

TÜRK ANLATILARINDA İSLAM ve ESKİ TÜRK DİNİ

Etkileşim, Terkip ve Süreklilik

YUSUF KENAN BEZGİN

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün” ü yaşamak
“yarın” ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün” ü yaşamak
“yarın” ları aydınlatır.

© 2025, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™
Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 439

Edebiyat: 234

ISBN 978-625-5905-06-2

Sertifika No: 52315

Baskı Tarihi: İstanbul, 2025

Yazar: Yusuf Kenan Bezgin

Kitap Editörü: Fatih Köse

Dizi Editörü: Furkan Öztürk

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Baskı Hazırlık: DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Birlik Fotokopi Baskı Ozalit ve Gıda San. Tic. Ltd. Şti.

(Sertifika No: 52846)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Türk Anlatılarında İslam ve Eski Türk Dini, Etkileşim, Terkip ve Süreklilik

Yazar: Yusuf Kenan Bezgin (Dr. Öğr. Üyesi), Editör: Fatih Köse (Dr. Öğr. Üyesi)

İstanbul : DBY Yayınları, 2025.

398 s. ; 16,0 x 23,5 cm ____ (DBY Yayınları ; No. 439)

ISBN 978-625-5905-06-2

1- Edebiyat 2- Eski Türk Dini 3- Türk Halk Anlatıları

Bu kitap, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı doktora programı kapsamında Prof.Dr. Oğuzhan Aydın danışmanlığında hazırlanan "Türk Halk Anlatılarında İslami Unsurlar ve Motiflerin Bağdaştırılması" isimli tezden üretilmiştir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr
Tel.: +90 212 526 98 06

İçindekiler

Kısaltmalar Dizini.....	8
Giriş.....	9
1. Araştırmanın Amacı, Zorlukları, Kapsam ve Sınırları	11
2. Yöntem.....	13

BİRİNCİ BÖLÜM

Eski Türk Dini.....	15
1. Gök Tanrı İnancı.....	17
2. Kült Kaynaklı İnanmalar.....	25
2.1. Atalar Kültü.....	27
2.2. Tabiat Kültürleri	29
2.2.1. Ateş Kültü	30
2.2.2. Su Kültü	32
2.2.3. Dağ Kültü.....	33
2.2.4. Ağaç Kültü.....	36
3. Türklerin İslam Öncesi Benimsediği Bazı Dinler	39
3.1. Budizm	40
3.2. Maniheizm	43
3.3. Hristiyanlık.....	46
3.4. Musevilik.....	47
3.5. Zerdüştlük.....	49
4. Dinlerle Olan Temasların Sonuçları.....	51
5. Anadolu'da Türk Kültürüne Etkisi Olan Dinî İnanç Daireleri	53
6. Türklerin İslamiyet'e Geçiş Nedenleri.....	55
6.1. İslamiyet'e Geçişte Süfîlerin Rolü	58
7. Anadolu'da Türk Müslümanlığının Oluşumu	60

İKİNCİ BÖLÜM

Türk Halk Anlatılarında İslami Unsurlar	67
1. İnanç Esasları: Allah'ın İsim ve Sıfatları	67
1.1. Allah.....	68
1.2. Kadir.....	72
1.3. Gafur.....	76

1.4. Kerim.....	78
1.5. Gani.....	79
1.6. Settar.....	82
1.7. Samed.....	83
1.8. Cebbâr.....	85
1.9. Celil.....	87
2. Peygamber İnancı.....	89
2.1. Hz. Muhammed (sav).....	89
2.2. Hz. Yusuf.....	96
2.3. Hz. Musa.....	102
2.4. Hz. Süleyman.....	108
2.5. Hz. Yunus.....	112
2.6. Hz. Nuh.....	115
2.7. Hz. İsa.....	119
2.8. Hz. Âdem.....	124
2.9. Hz. İbrahim.....	129
2.10. Hz. İdris.....	132
2.11. Hz. Eyyûp.....	135
3. Âl-i Abâ (Ehl-i Beyt).....	140
3.1. Hz. Ali.....	141
3.2. Hz. Fatma.....	151
3.3. Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin.....	152
4. Melek ve Şeytan.....	156
4.1. Melek.....	156
4.1.1. Dört Büyük Melek.....	161
4.2. Şeytan.....	173
4.2.1. Cin.....	178
5. Kutsal Kitaplar.....	183
5.1. Kur'ân-ı Kerim.....	185
5.2. İncil.....	193
6. Kutsal Mekân.....	195
6.1. Cennet.....	196
6.2. Cehennem.....	203
6.3. Mekke ve Medine.....	208
6.4. Kâbe.....	213
6.5. Cami.....	220
7. İbadet.....	223
7.1. Namaz.....	225
7.1.1. Sabah Namazı.....	227
7.1.2. Öğle Namazı.....	231
7.1.3. İkinci Namazı.....	233
7.1.4. Akşam Namazı.....	235
7.1.5. Yatsı Namazı.....	237

7.2. Hac.....	240
7.3. Ramazan.....	243
7.4. Kurban.....	247
8. Kutsal Zaman Dilimleri.....	250
8.1. Bayram.....	251
8.2. Perşembe (Cuma Akşamı).....	253
8.3. Cuma.....	255
8.4. Kadir Gecesi.....	258
9. Dinî Söz Kalıpları.....	260
9.1. Selamlaşma.....	261
9.2. Allah'a İsmarlama.....	264
9.3. Yemin.....	265
9.4. Maşallah ve İnşallah.....	268
9.5. Allah'ın Emri Peygamberin Kavli.....	270
10. Diğer İslamî Unsurlar.....	272
10.1. Zemzem.....	272
10.2. Ezan.....	274
10.3. Besmele.....	277
10.4. Gusül Abdesti Alma.....	280
10.5. Rüya.....	282

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Türk Halk Anlatılarında Süreklilik Unsuru Olarak Terkip ve İnancın

Aktarılması.....	287
1. Türklerin İslam Yorumunda Tasavvuf.....	288
2. Türk Halk Anlatılarına Yansıyan Terkip.....	304
2.1. Hızır (Kıdır, Gayberenler, Kırklar).....	304
2.2. Mevlid.....	318
2.3. Âb-ı Hayat.....	323
2.4. Kesik Baş.....	330
2.5. Kanlı Gömlek.....	333
2.6. Ant İçme.....	336
2.7. Türk Kültüründe Selamlaşma.....	340
2.8. Atın Kuyruğu Bağlama ve Kesme.....	342
2.9. Fatma Ana Kültü.....	344
2.10. Koruyucu ve Kötü Ruhlar.....	347
2.10.1. Koruyucu Ruhlar.....	347
2.10.2. Kötü Ruhlar.....	359
2.11. Veli ve Veliler Kültü.....	361
3. Halk Anlatılarının İşlevi Bağlamında İslam ve Eski Türk İnançları.....	365
Sonuç.....	371
Kaynakça.....	377

Giriş

İnsanoğlu, tarihindeki başlangıcından itibaren yaşadıkları, gözlemleri ve duyduklarıyla zenginleşen bir belleğe sahiptir. Bu birikim, iç dünyasında değerli bir hazinenin varlığını oluşturur. Ancak, bu deneyimleri bireysel olarak sadece içselleştirmek yetersiz kalır. Bu nedenle deneyimleri paylaşma gerekliliğini fark ettiğinde anlatma eylemini benimser. Anlatmak, insanoğlunun temel bir ihtiyacı olarak kendini gösterir. Zira insan, etrafındaki dünyayı kavramaya yönelirken deneyimlerini aktararak etkileşim kurmaya çalışmaktadır.

Bu paylaşma süreci, insanların bir arada yaşama zorunluluğundan doğar çünkü yaşamı sürdürmek ve daha iyi koşullar elde etmek amacıyla bir araya gelirler. Bu birliktelik, deneyimlerin ve hikâyelerin paylaşılmasıyla daha anlamlı bir boyut kazanır. Bu şekilde, anlatma eylemi yalnızca bilgi aktarımı değil, aynı zamanda duygusal bağlar oluşturma ve iletişim aracı işlevi de taşır. Arkaik dönemde, insanlar çevrelerini anlamaya ve deneyimlerini iletmeye çalışırken anlatma pratiği büyük bir vurgu kazanır. Bu süreç, sadece bilgi aktarımını değil, aynı zamanda topluluk içindeki bağları güçlendirme amacını da içerir. Anlatmanın bu niteliği, zaman içinde kültürel kimliğin oluşumuna da katkıda bulunarak aidiyet duygusu inşa eder. Topluluk içinde benzer deneyimlere sahip olmanın ve bu deneyimleri paylaşmanın getirdiği birlik duygusu, kültürel kimliğin temelini oluşturur. Zaman geçtikçe anlatılanlar birer biçim, üslup kazanarak hikâyeler, mitler, efsaneler ve gelenekler olarak tezahür eder ve topluluğun geçmişini, değerlerini gelecek nesillere aktarmanın etkili bir yolu olarak işlev görür.

Süreç ilerledikçe topluluk yaşamında ortaya çıkan yeni dinamikler ve koşullar, farklı inançlar, yaşanan dramalar, elde edilen başarılar, toplumsal hareketler ve kültürel değişimler gibi etkileyici eşiklerden geçen insan toplulukları, bu deneyimleri belleklerinde taşımanın yanı sıra sanatsal ve sözlü anlatılar yoluyla da aktarma ihtiyacı hisseder. Ancak zamanla biriken deneyimler, anlatıları ortaya çıkarır. Bu noktada,

anlatılar daha yoğun ve öz bir ifade biçimi gerektirir. Bazen bütünsel model değişebilirken, bazen çerçeve aynı kalırken içerikler değişir. Sonuç olarak, binlerce yıl önce oluşan bir hikâye zaman içinde yenilenir ve zenginleşir; yeni unsurlar eklenebilir veya mevcut unsurlar değiştirilebilir.

Türk milleti, tarih boyunca geniş bir sahne üzerinde faaliyet göstererek tarihöncesi deneyimlerin ve izlerin yoğun etkisi altında sözlü kültür zenginliği oluşturmuşlardır. Bu sözlü kültürün şekillenmesi, farklı tarihî dönemlerin ve coğrafyaların etkisiyle farklılıklar göstermiştir. Bu durum, Türklerin toplumsal belleği ve kültürel mirası üzerine yansımıştır. Özellikle eski Türk dini ve Şamanizm adı verilen eski dinî inançlar Türk topluluklarının köklerini oluştururken, zamanla farklı etkileşimler sonucunda millî dinler ve dünya dinleriyle karşılaşmışlardır. Bu dinlerden en belirgin olarak İslamiyet, Türklerin hayatında önemli bir dönüm noktası oluşturmuştur.

İslam'ın kabul edilmesinde etkili olan faktörlerin çeşitliliği, farklı Türk boylarının bu yeni dini benimseme süreçlerine işaret etmektedir. İslam, sadece bireylerin değil toplumun da 24 saatini düzenleyen kapsamlı bir din olması nedeniyle, kültürel unsurların da uyum içerisinde birleşeceği bir yapı sunmuştur. Bu da dinin sadece ibadet alanında değil sosyal hayatın her alanında etkisini göstermesine olanak tanımıştır. Bu süreç, birçok kültürel unsurların İslam'ın etkisi altında şekillenmesine ve dönüşmesine yol açmıştır. Sözlü anlatılar da bu dönüşümden etkilenerek, İslam'ın kaynaklarından beslenen yeni unsurları bünyesine katmış ve geliştirmiştir.

Türk sözlü anlatı geleneği, İslam dininin kabulüyle birlikte yeni bir dönüşüm geçirmiş ve kendine özgü bir kimlik kazanmıştır. Özellikle Türk mutasavvıflarının katkıları, bu dönüşümde önemli rol oynamıştır. İslamî unsurların sözlü anlatılara yansması hem dinî hem de kültürel açıdan zengin ve çeşitli repertuarın oluşmasına olanak tanımıştır. Bu şekilde Türk toplulukları hem tarih öncesi köklerini hem de İslamiyet gibi büyük dinlerin etkisini sözlü kültür mirasında başarılı bir şekilde sentezlemiş ve taşıyarak gelecek nesillere aktarmışlardır.

Türk sözlü anlatı geleneğinde İslamî etkiler belirgin bir şekilde kendini gösterirken, bu etkide önemli bir rol oynayan unsurlardan biri de Türk sufiliğidir. Türkler, İslam dinini benimserken aynı zamanda tasavvuf düşüncesiyle de tanışmış ve İslamlaşma sürecini özellikle sufilik geleneği üzerinden yaşamışlardır. İslam'ın özgün bir parçası olan tasavvuf, farklı ekoller aracılığıyla insanların çeşitliliğini tek bir merkezde birleştirerek aynı temel mesajı iletmeyi başarmıştır. Türkistan coğrafyasındaki İslamlaşma sürecinin ardından Anadolu coğrafyasında öncü bir rol üstlenen Türk sufileri, askerî fetihlerin ötesinde “*gönül fethi*” adını verdikleri içsel seferlere çıkmışlardır. Bu seferler sırasında halk arasında dolaşarak anlatılar, menkıbeler ve yalın dilli şiirlerle İslam dinini insanlara anlatmış ve onları bu dine davet etmişlerdir. Bu anlamda,

tasavvuf geleneği Yesevî, Yûnus Emre, Mevlânâ gibi örneklerde görüldüğü gibi sözlü gelenekten önemli ölçüde yararlanmışlardır.

İslamî motiflerin geleneksel sözlü anlatılardaki varlığı, Türk halk kültürünün karmaşık ve katmanlı yapısını aydınlatma noktasında bize rehberlik etmektedir. Bu unsurlar hem dinî inançların hem de toplumsal değerlerin nasıl iç içe geçtiğini anlamamıza olanak sağlar. Söz konusu unsurların analizi, geçmiş ve günümüz arasındaki kesişim noktalarını anlamamıza yardımcı olurken, Türk kimliğini ve tarihini anlama çabalarımıza önemli bir perspektif kazandırır. İslamî unsurları araştırmak, adeta geçmişin mirasını gelecekle buluşturan bir köprü vazifesi görür. Öte yandan bu keşif, kültürel ve dinî evrimin anlaşılması için son derece kritik bir öneme sahiptir. Çünkü İslam dini, yalnızca bireylerin inanç dünyasını değil aynı zamanda toplumsal yaşamın her yönünü etkilemiştir. Bu nedenle İslamî unsurların sözlü anlatılardaki varlığını aydınlatmak, Türk kültürünün zenginliğini ve çeşitliliğini daha kapsamlı bir biçimde anlamamıza olanak tanıyacaktır.

1. Araştırmanın Amacı, Zorlukları, Kapsam ve Sınırları

Herhangi bir inancın her türlü etkiden soyutlanmış hâline ulaşmanın zor olacağını düşünmekteyiz. Bu düşüncemizi bir örnek ile destekleyecek olursak Abdülkadir İnan, “*Hurâfeler ve Menşeleri*” adlı kitabında yaptığı çıkarıma göre: “*Büyük ve kitaplı dinlerin hiçbirisi, eski devir dinlerinin kalıntılarından kurtulamamışlardır.*” (İnan, 1962: 3). Bu durum bir yandan İslam öncesi Türk boylarının dinî ihtiyaçlarına hizmet eden pratiklerin derinliğini gösterirken bir yandan da bu durumun nedenlerini araştırmamıza imkân vermektedir.

Türkler İslam medeniyetine girmeden evvelki birtakım dinî inanç unsurlarını, senkretik (bağdaştırma) hâle getirerek kabul edilen İslam'ın renkleri altında yaşatmaya çalışmışlardır. İslam, Türklerin kültür hayatının hemen her alanına hâkimdir. Bunu söylemekle İslam öncesi bazı inançları büsbütün inkâr etmiyoruz. Etkileşim kaçınılmaz ve karşılıklıdır. Amacımız buradaki eski devir inançların benimsenen dinin renkleri altında bazı değişikliklere uğrayarak yaşadığını halk anlatıları üzerinden ortaya koymak ve kültürel süreklilik olarak gördüğümüz unsurların İslam diniyle uyum içerisinde olup olmadığını belirlemektir. Bunun için Türklerin Gök Tanrı inancından, benimsediği evrensel nitelikli dinlerden ve İslam'ı kabul ettikleri tasavvuftan yararlanılmıştır. Çünkü halk anlatılarında ortaya çıkan terkinin özelliklerini, nasıl bir kültürel birikimi yansıttığını, anlatılarda İslamî unsurların nasıl bir işleve sahip olduğunu ve eski Türk dinî motifleriyle nasıl birleştirilerek yaşatıldığını açığa çıkarmak için buralara değinmek elzemdir. Bu noktada problemin

niteliği olarak her şeyden önce karşımıza bizzat alanın kendisi çıkmaktadır. Zira Türklerin İslam öncesi ve sonrası bulundukları coğrafyada meydana gelen dinî, kültürel, sosyal, siyasi ve ticari değişimleri takip edebilmek zordur. Ancak Türklerin dinî yaşayışlarını anlatılarımız üzerinden anlamamızda bu zorluklar belirli bir ölçüde bize ışık da tutmaktadır.

Anlatılarda İslamî unsurların takibini izlemek için bütün anlatı türlerini tek tek ele almaya gerek olmadığı gibi buna maddi imkân da yoktur. Fakat çalışmada verilecek olan örnekler ve bazen birebir nakledilecek olan metinler, az çok konu ile ilgili fikir verebilecek mahiyette olup gerekli olan bağlantı sağlanabilecek niteliktedir. Bu nedenle çalışma; destan, efsane, hikâye, masal ve fıkra türleriyle sınırlandırılmıştır. Bağlantının kurulamadığı durumlarda (ki bu çalışma boyunca çok az olmuştur.) Türk destan geleneğinin İslamî devresinin ürünlerinden olan cenk-nâme türü çalışmaya dâhil edilmiştir. Tüm bunlar yapılırken paragraflar arası kopukluğun olmamasına dikkat edilerek anlatı türlerinde hem İslamî unsurlar hem de eski Türklerin dinî inançlarından gelen unsurlar; destan, efsane, hikâye, masal ve fıkra şeklinde sıralanarak verilmiş mümkün olduğu kadar sıralamaya sadık kalınmıştır.

Aslında konunun yukarıdaki şekilde belirlenmiş ve sınırlandırılmış olması bile araştırma için bir dizi metodolojik zorlukları beraberinde getirmektedir. Bu zorluklar, anlatı türleri içerisinde özellikle eski Türk inancına ait unsurları ve bu unsurların İslam diniyle oluşturduğu sentezin tespitinde zaman ve mekân açısından çeşitli sorunlar getirmektedir. Zira değişen zaman algısıyla birlikte coğrafyanın maruz kaldığı her türden etki, kültürel yapıyı ve bu kültürü yaşayan Türk toplumunu etkilemektedir. Bu durum Türk halk anlatıları üzerinden analiz edilmesi gereken toplumsal ve kültürel yapıyı orta çıkarmakta; araştırmanın kültürdeki değişimi, sürekliliği, birtakım hareketleri (kastımız tasavvuttur), işlevleri sistematik bir şekilde incelenmesini zorlaştırmaktadır. Öte yandan çalışmada tercih edilen yöntem bu zorluğun aşılmasını kolaylaştırmaktadır. Bu ise ilgili kaynak taramasının yönlendirmesi ve halk anlatılarının analiziyle mümkün olmuştur.

İslamiyet'ten ve Türklerin İslam anlayışından bahsederken tasavvufa değinmemek konuyu eksik bırakacaktır. Zira kaynaklar, Türklerin İslamiyet'i kabul edip benimsemelerinde tasavvufun kilit rol oynadığını bildirmektedir. Özellikle Fuad Köprülü (1972: 141-144)'nın bu konudaki tespitleri önemlidir:

“Yesevî zuhur ettiği zaman Türk âlemi tasavvufî fikirlere aşınaydı. Ancak Yesevî'den önceki sûfiler, büyük İslam merkezlerinde unutulup gitmişlerdir. Yesevî, kuvvetli şahsiyetiyle Türkler arasında asırlarca yaşayan büyük bir tarikat kurmuştur. Bu tarikat ile Yesevî, büyük bir çoğunluğu geleneksel kültürün hâkimiyeti altında yaylak-kışlak bir hayat sürmekte olup daha önce Şamanist, Budist ve Maniheizt kültürlerin tecrübesini

yaşamış bulunan önemli bir kısmı Arapça bilmek bir yana okuma-yazma dahi bilmeyen Türklerin eski dinî geleneklerine uygun hareket ederek, onların anlayabileceği ve hazmedebileceği bir tarzda İslam'dan önce alışık oldukları usullerle İslam'a dâhil olmalarını sağlamıştır.”

Bu noktada İslam öncesi devir ile İslam arasında köprü vazifesi gören tasavvuttur, demek yanlış olmayacaktır. Türkler, kültürlerinin çekirdeğini teşkil edecek olan İslam'ı ayrı ayrı zamanlarda ve başka coğrafyalar arasından geçerek almıştır. Böylece İslamlaşma süreci bir bölgede başlarken diğer bir bölgede öncekine göre çok daha ileri bir seviyeye ulaşarak yerleşik hâle gelmiştir. Bu nedenle Türklerin İslamlaşma sürecindeki İslam algılarını ele alabilmenin yol ve yöntemi belirli kaynaklara başvurularak mümkün hâle getirilebilir. Hadiseyi belirli bir devirle veya boyla sınırlandırmak, bizi mevcut hükümleri tekrar etmekten öte bir yere götürmeyecektir. Bu nedenle çalışmaya dâhil edilecek olan anlatılar, belirli bir coğrafya ile sınırlandırılmamıştır.

2. Yöntem

Halk anlatıları arasında tür ayrımı yapmak önemlidir. Ancak sözlü oldukları için anlatı türleri sınırsız çeşitlenmelere uğrayabilirler. Bu nedenle içeriğe ve işlevselliğe bağlı bir sınıflandırma yapmanın zor olacağını düşünmekteyiz. Aynı kültürü yaşatan bir toplumda hikâye olarak anlatılan bir anlatı, kültürün yaşadığı farklı bir yörede masal olarak anlatılabilir. Neticede Türk edebiyatında tür konusundaki terim karmaşası devam etmektedir. Bu sorun çalışmamızın dışında kaldığından kaynakların destan olarak kabul ettiklerine destan, masal olarak kabul ettiklerine de masal demeyi uygun bulmaktayız. Çalışmada izlenilen yöntemi ise şöyle sıralayabiliriz:

1. Literatür Taraması: Bir önceki başlığımızda destan, efsane, hikâye, masal ve fıkra türleriyle sınırlandırdığımız sözlü anlatı türleri, geleneğin yazılı hâle getirilerek toplandığı kaynaklar üzerinden araştırılmıştır. Bu yapılırken ilgili alandaki mevcut araştırmalar ve literatür gözden geçirilmiş çalışmanın üzerine inşa edileceği iskelet yapı hakkında fikir sahibi olunmuştur.

2. Verilerin Analizi: Toplanan veriler üzerinde, İslamî unsurlar ve eski Türk diniyle ilgili motifler, mitolojik semboller, eski dinî pratiklere dair izler, anlatının türü ve kültürel bağlamları da dikkate alınarak incelenmiştir. Böylelikle geleneğin destan, efsane, hikâye, masal ve fıkra türünde 597 anlatı okunmuş ve türler arasından 37 destan, 112 efsane, 29 hikâye, 121 masal ve 42 fıkra metni seçilerek toplamda 341 anlatı çalışmaya dâhil edilmiştir. Aslında okunan 597 metinde İslamî ve eski Türk dinine ait olduğunu düşündüğümüz unsurlara rastlanılmıştır. Ancak gerek İslamî gerekse de eski Türk inancına ait olduğunu düşündüğümüz

unsurların anlatı türlerimiz arasındaki uyumuna dikkat edilerek bu sayı 341 e düşürülmüştür. Ayrıca incelemeye alınan halk anlatılarının sayı bakımından eşit olmayışı da bu sebeptendir.

İzlediğimiz bu yöntem çalışmanın: “Eski Türk Dini”, “Türk Halk Anlatılarında İslamî Unsurlar” ve “Türk Halk Anlatılarında Süreklilik Unsuru Olarak Terkip ve İnancın Aktarılması” olmak üzere üç ana başlıktan oluşturulmasını sağlamıştır. Birinci Bölümde, Türklerin İslam dinini tam olarak kabul edip benimsemelerinden önceki dinî ve kültürel hayatları hakkında öz bir bilgi verilmiş ve akabinde bölümler arası bütünlüğe dikkat edilerek İslamiyet’e geçiş nedenleri, İslam’ın Türk toplulukları arasında yayılmasına değinilmiştir. İkinci Bölümde, veri analizinde alt başlıklar hâlinde anlatı türlerimizde, tespit ettiğimiz İslamî unsurlara yer verilmiştir. Çalışmanın Üçüncü Bölümünde ise eski Türk dini inanç ve uygulamalarının, bir önceki bölümde verdiğimiz anlatılardaki İslamî unsurlarla bir arada nasıl var olabildiği, İslam’ın Türk halk anlatıları üzerindeki işlevleri ile anlatıların şekillenmesinde oynadığı roller, tahlil edilerek din ile kültür arasındaki etkileşim irdelenmiştir. Sonuç kısmında ise kadim bir geçmişe ve zengin bir anlatı geleneğine sahip olduklarına tanık olduğumuz Türklerin, halk anlatıları üzerinden elde ettiğimiz çıkarımlara yer verilmiştir.

Kaynakça

- Abdıgılıp, Rafat, Alpısbayeva, K., Avespayeva, P., Jumadilova, M. (2015). *Kazak Destanları 10*. (Çev. Ekrem Ayan). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aça, Mehmet (2004). Yaratılış Mitleri, Şamanizm ve Tasavvuf Bağlamında Düşüş, Mahrumiyet ve Hapis. *Millî Folklor. Dergisi*. C. 8, Y. 16. S. 62. s. 8-18.
- Affif, Ebu'l-Alâ (2018). *Tasavvuf-İslam'da Manevi Hayat*. (Çev. Ekrem Demirli ve Abdullah Kartal). İstanbul: İz Yayıncılık.
- Akalın, H. Şükrü (2019). *Binyıl Önce Binyıl Sonra Kâşgarlı Mahmud ve Dîvânü'lügâtî't Türk*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akarpınar, R. Bahar (1999). Türk Kültüründe Dinî Törenler ve Mevlid Kutlamaları. Ankara: Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Akbey, Kübra (2006). Bir Ramazan Masalı. *Şebnem Dergisi*. S.20. s.16-17.
- Akın, Ahmet (2016). Tarihi Süreç İçerisinde Cami ve Fonksiyonları Üzerine Bir Deneme. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. C.15. S.29. s.179-211.
- Akkaya, Hüseyin (2010). “Süleyman.” TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.38.s.60-62). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Akkaya, Veysel, Cengiz, Veysi (2021). Tasavvufi Açından Bir İbadet Olarak Oruç. *Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırmalar Dergisi*. C.48. s.95-115.
- Akman, Eyüp (2018). Türk Halk Hikâyelerinde Tevrat Kaynaklı Motifler. *IX. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildirileri* içinde (s.17-26). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Akmataliev, A., Mukasov M. (2013). *Kırgız Destanları 13*. (Çev. Mehmet Aça). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akmataliyev, A., Mukasov, M., Orozova, G. (2007). *Kırgız Destanları 2*. (Çev. Caştegin Turgunbayer). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akmataliyev, Abdıldacan vd. (2007). *Kırgız Destanları 6/Manas Destanı*. (Çev. Fikret Türkmen-Şurubu Uraimova). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akmataliyev, Abdıldacan, Kadırmambetova, Aynura (2009). *Kırgız Destanları 7/Boston Destanı*. (Çev. Naciye Yıldız). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akpınar, Ali (2003). Kur'an Ayetlerine Göre Hac İbadetinin Zamanı ve Daha Sağlıklı Bir İbadet İçin Bazı Teklifler. *Marife Dergisi*. S.1.s.89-106.

- Akpınar, Birsen (2007). Sivas Fıkraları (Yapı, İşlev, Bağlam). Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Akpınar, Turgut (1994). *Türk Tarihinde İslâmiyet*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Aksoy, Hasan (2018). İslam Öncesi Türklerde Tanrı Anlayışı. *International Journal of Social Sciences and Education Research Dergisi*. C.4/2. s.275-288.
- Aktaş, Erhan (2011). *Hakas Destanları 3 Han Orba*. (Haz. Erhan Aktaş). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akyol, Mualla (2020). Hac İbadetinin Hükümleri Hususunda Haneî ve Mâlikî Âlimleri Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklar. *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. S.45. s. 173-179.
- Akyüz, Çiğdem (2017). Dağ, Su ve Mağara Kültleri Bağlamında Ankara Hüseyin Gazi Türbesi. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırmaları Dergisi*. S. 81. s. 151-171.
- Alangu, Tahir (1961). *“Billur Köşk Masalları.”* İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Albayrak, Kadir (2009). “Selam-Dinlerde” TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.36.s.343-344). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Alptekin, A. Berat (2002). *Taşeli Masalları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Alptekin, A. Berat (2016). *Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Alptekin, A.Berat (2009). Osmanîye Örneğinden Hareketle Batı Türkleri (Azerbaycan-Türkiye) Destan ve Hikâyelerinde ant (yemin) lar. *Millî Folklor Dergisi*. S. 84. s. 23-33.
- Alptekin, Ali Berat (1999). *Kirmenşah Hikâyesi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Alptekin, Mehmet ve Kaplan Tuba (2017). Bamsı Beyrek Destanlarında Selamlaşma. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*. S.6/4. s. 2522-2544.
- Alsaç, Fevziye (2017). Anadolu Masallarında Yapı, İzlek ve Masal Kahramanlarının Tip Tahlili. Elazığ: Fırat Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Altın, K. Yıldız (2018). Türk Kültüründe Atalar Kültü. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Altın, K. Yıldız (2019). Kült ve Kültür Arasında: Yeni Bir Kült Tanımlamasına Doğru. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*. C.12. S.28. s. 1052-1068.
- Altun, Işıl (2007). *Âşık Mevlüt İhsanî'nin Aşk Konulu Hikâyeleri Üzerine Bir Araştırma*. İstanbul: Doğu Kütüphanesi Yayınları.
- Altundaş, Halil, Karagöz, İsmail (2010). *Oruç İlmihali*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Anohin, V.A. (2006). *Altay Şamanlığına Ait Materyaller*. (Çev. Zekeriya Karadavut ve Janet Meyermananova). Konya: Kömen Yayınları.
- Anzerlioğlu, Yonca (2004). Geçmişten Günümüze Türk Dünyasında Hristiyan Türkler. *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*. C.2. S.2. s. 73-91.
- Arpaş, K. Hatice (2001). *Osmanlı Halkının Geleneksel İslam Anlayışı ve Kaynakları*. İstanbul: Çamlıca Yayınları.
- Arslan, M., Bülbül, T., Kılıç F. (2007). *Otman Baba Velâyetnamesi*. Ankara: Grafiker Ofset.
- Arslan, Mustafa (2004). *Türk Popüler Dindarlığı*. İstanbul: Dem Yayınları.
- Aruçi, Muhammed (2012). “Ülû'l Azm.” TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.42 s.294-295). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Aslan, Ensar (1975). *Çıldır Aşık Şenlik Hayatı, Şiirleri ve Hikâyeleri*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Aslan, Halide (2009). Osmanlı İmparatorluğu'nda Mübarek Gün ve Gecelerden Kandiller. *İstem*. S.13. s. 199-231.

- Ata, M. Mehmet (2013). Zemzem Suyu ve Özellikleri. *Ekev Akademi Dergisi*. S.1. s.375-398.
- Ataşağın, Galip (1996). İlahî Dinlerde (Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam'da) Dinî Semboller. Konya: Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Ateş, Süleyman (2005). *İslâm Tasavvufu*. İstanbul: Yeni Ufuklar Neşriyat.
- Ateş, Süleyman (2015). *Zulme Direnen İmam: Hz. Hüseyin*. İstanbul: İlk Harf Yayınevi.
- Athı, Ahmet (2015). Hz. İbrahim (a.s.)'ın Gök cisimleriyle Monoloğunun İshârî/Tasavvufî Yorumu. *Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. C.7. S. 7. s.125-143.
- Atnur, Gülhan (2002). Başkurt ve Tatar Efsaneleri Üzerine Karşılaştırmalı Motif Çalışması. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Ay, Resul (2020). *Anadolu'da Derviş ve Toplum*. İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Aydar, H. (2005). Kur'an'da Rüya ve Rüya Hayata Yansımaları. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*. 5(4): 39-60.
- Aydar, Hidayet (2016). Ezanın Tarihi ve Başka Dillerde Okunması Meselesi. *Bahkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. C.2. S.1. s.5-48.
- Aydemir, Abdullah (1992). *Tefsirde İsrailiyyat*. İstanbul: Beyan Yayınları.
- Aydemir, Abdullah (2018). *İslamî Kaynaklara Göre Peygamberler*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Aydın, Mithat (2004). Anadolu'da Hristiyan Türkler (Başlangıcından Cumhuriyete). *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. S.11. s.1-28.
- Aydın, Oğuzhan (2012). Her Yönüyle Aşık Sabit Molla Müdâmi. Ankara: Gazi Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Aydoğan, A. Hatice (2019). Türk Halk İnanış ve Uygulamalarında El Sembolü. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Babinger, Franz, Köprülü, M. (2003). *Anadolu'da İslâmiyet*. (Çev. Ragıp Hulusi). İstanbul: İnsan Yayınları.
- Baldick, Julian (2002). *Mistik İslam-Sufizme Giriş*. İstanbul: Birey Yayıncılık.
- Bali, Muhan (1973). *Ercişli Emrah ile Selvihan Hikâyesi Varyantların Tespiti ve Halk Hikâyeciliği Bakımından Önemi*. Ankara: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Baltacı, Cahid (2011). *Tasavvuf Lügati*. İstanbul: Gelenek Yayınları.
- Barkan, Ö. Lütfi (2021). *İstila Devirlerinin Kolonizatör Türk Dervişleri*. (Haz. Yayha Kemal Taştan). İstanbul: Ötügen Neşriyat.
- Bars, M. Emin (2014). Halk Anlatılarında Ölüm Delili Olarak Kanlı Gömlek Motifinin Kullanımı. *Turkish Studies* 9/4-9. s. 259-270.
- Bars, M. Emin (2018). Maaday-Kara Destanı'nda Şamanist Dünya Tasarımı. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. S.22. s.317-336.
- Barthold, W. (2004). *Orta Asya Türk Tarihi Hakkında Dersler*. (Haz. Hüseyin Dağ). Ankara: Çağlar Yayınları.
- Barthold, W. (2017). Orta Asya'da Hristiyanlık. (Çev. Tahir Aşirov). *Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. C.4. S.2. s. 259-262.
- Barthold, W. (2018). *İslam Medeniyeti Tarihi*. (Çev. M. Fuad Köprülü). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Baş, Mustafa (2019). Türklere Gelen Peygamberler; Kaynaklar ve Rivayetler Işığında Oğuz Kağan'ın Peygamberliği Meselesi. *Oğuz-Türkmen Araştırmaları Dergisi*. C.3.S.2.s. 70-86.
- Başgöz, İlhan (2005). *Geçmişten Günümüze Nasreddin Hoca*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

- Başgöz, İlhan (2006). Sözlü Anlatımda Ara Söz: Türk Hikâye Anlatıcılarının Şahsi Değerlendirmelerine Ait Bir Durum İncelemesi. (Çev. Metin Ekici). *Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar I*. Ankara: Geleneksel Yayınları. s.201-220.
- Bayat, Fuzuli (2006). *Ana Hatlarıyla Türk Şamanlığı*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Bayat, Fuzuli (2007). *Türk mitolojik sistemi I (Ontolojik ve Epistemolojik Bağlamda Türk Mitolojisi)*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Bayat, Fuzuli (2008). Ezoterik Bilgi Kaynağında Yasak Meyve. *Turkish Studies*. Volume 3/5.s.615-625.
- Bayat, Fuzuli (2012). *Türk Mitolojik Sistemi II*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Bayat, Fuzuli (2017). *Kadim Türklerin Mitolojik Hikâyeleri*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Bayat, Fuzuli (2022). *Türk Şaman Mitolojisinin Teonimleri*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Bayat, Fuzuli, Cicioğlu, M. Nurullah (2008). Türklerde Cenaze Törenleri Bağlamında Mevlid Okuma Geleneği. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. S.19. s.147- 155.
- Bayat, Fuzuli. (2009). *Türk Destancılık Tarihi Bağlamında Köroğlu Destanı*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Baydemir, Hüseyin (2004). Özbek Halk Masalları (inceleme-Metin). Atatürk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Bayram, Enver (2013). Kur'an'da Cebrâil (A.S.). *KSU İlahiyat Fakültesi Dergisi*. S.21.s. 30-57.
- Baysal, Nagihan (2019). Türk Halk Kültüründe Su. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Bergen, Lütfi (2022). *Nübüvvet Tarihi Ekseninde Türk Tarih Tezi*. İstanbul: Yazıgen Yayınları.
- Bezgin, Y. Kenan (2019). Erzincan İli ve Çevresinde Bulunan Ziyaret Yerleri Etrafında Oluşan Halk İnanmaları. Ankara: Yıldırım Beyazıt Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Bezgin, Y. Kenan (2023). Türk Destanlarında Allah'ın İsim ve Sıfatları. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Dergisi* 5(11). s. 88-105.
- Bican, Ahmed (1973). *Envarü'l Aşkın I*. İstanbul: Tercüman Yayınları.
- Bildik, P. Suna (1995). Yıldızeli Atıf Bildik'ten Derlenen Masallar. Elazığ: Fırat Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Bilgin, Emrah (2020). Türk-İslâm Edebiyatında Basmelenâme Türü ve Besmele İçerikli Metinlerin Tasnifine Dair Bir Deneme. *Trabzon İlahiyat Dergisi*.C.7. S.2. s. 87-117.
- Birûnî, R. Ebu (2011). *El-Âsâr el-Bâkiye (Maziden Kalanlar)*. (Çev. Ahsen Batur). İstanbul: Selenge Yayınları.
- Bolay, H. Süleyman (1988). "Âdem" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.1.s.358-363). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Boran, Mustafa (2020). Kurban İbadeti ve Bazı Güncel Meseleler. *Helal ve Etik Araştırmaları Dergisi*. 2/1. s. 64-84.
- Boratav, P. Naili (1950). "Türklerde Hızır." İslam Ansiklopedisi içinde (C.5 s. 462-471). İstanbul: MEB Yayınları.
- Boratav, P. Naili (2018). *Nasreddin Hoca*. İzmir: Isık Yayınları.
- Boratav, P.Naili (2002). *Halk Hikâyeleri ve Halk Hikâyeciliği*. (Haz. M. Sabri Koz). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Boratav, P.Naili (2008). *Az Gittik Uz Gittik*. Ankara: İmge Kitapevi.
- Boratav, P.Naili (2009). *Zaman Zaman İçinde*. Ankara: İmge Kitapevi.
- Boratav, Pertev Naili (1982). *Folklor ve Edebiyat I*. İstanbul: Adam Yayınları.

- Boratav, Pertev Naili (1984). *Köroğlu Destanı*. İstanbul: Adam Yayınları.
- Boynukalın, Ertuğrul (2013). "Yemin" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.43.s.417-420). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Bozkurt, N., Küçükbaşcı, S. Mustafa (2003). "Medine" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.28.s.305-311). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Bulut, İ. Halil (2014). Bir Kuran Meyvesi Olarak İncir ve Türk Kültüründe İncir Yorumları. *Turkish Studies*. Volume 9/5. s. 453-464.
- Bulut, Serdar (2012). Anadolu Ağızlarında Kullanılan Kalıp Sözler ve Bu Kalıp Sözlerin Kullanım Özellikleri. *Turkish Studies* 7/4. s. 1117-1155.
- Burckhardt, Titus (1982). *İslam Tasavvuf Doktrinine Giriş*. (Çev. Fahreddin Arslan). İstanbul: Ribat Yayınları.
- Bülbül, Eda (2008). Hazret-i Ali Cenklere Üzerine Bir Tetkik. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Bütünler, Şahin (2020). Masal ve Mitoloji: Türk Masallarında Kültürün Çözümlemesi. Ankara: Gazi Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Can, Yılmaz (1993). Kâbe. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. S.7. s.67-91.
- Candan, Abdurrahman (2010). İslam Hukukunda Yemin ve Ahlakilik. *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*. S. 15. s. 431-452.
- Candan, Ergun (2008). *Türklerin Kültür Kökenleri*. İstanbul: Sınır Ötesi Yayınları.
- Caner, Abdurrahman (2019). Cuma Namazının Sıhhati İçin Öngörülen Cemaat Sayısı Üzerine Bir İnceleme. *Academic Knowledge*. 2 (2). s. 121-140.
- Counce, Stephen (2001). *Sözlü Tarih ve Yerel Tarihçi*. (Çev. Bilmez Bülent Can ve Alper Yalçınkaya). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Caynakova, Aynek (2004). *Canul Murza*. (Çev. Mehmet Aça). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Cebeci, Lütfullah (1989). *Kur'an-ı Kerim'e Göre Cin-Şeytan*. Kayseri: Sebat Ofset Matbaa.
- Cebeci, Lütfullah (2020). "Mikâil." TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.30 s.45-46). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Cengil, Muammer, Tekin, B. Dilâ (2016). Kutsal Zaman Algılanış Biçimi ve İbadet Hayatına Etkisi. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. C.15. S.29. s.33-63.
- Certel, Hüseyin (1999). Dini Hayatta İbadetin Yeri ve Önemi. *Dini Araştırmalar Dergisi*. C.2.s.209-222.
- Coşkun, Ali (2004). *Mehdilik Fenomeni*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Çağbayır, Yaşar (2021). *Egemenlik ve Muthuluk Bilgisi Kutadgu Bilig*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Çakır, Mustafa Sefa (2020). "Osmanlı'nın Son Dönem Âlimlerinden Harputlu Ömer Na'imî Efendi ve Manzûme-i Na'imîyye Adlı Nasihatnamesi", *Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi*, 7/18, 2020, s. 265-291.
- Çakıroğlu, Selim, Derin, Süleyman (2021). İşârî Tefsirlerde Hz. Nûh. *Tasavvuf İlmi ve Akademik Araştırmalar Dergisi*. S.47.s.279-309.
- Çavuşoğlu, Ali (2007). Türk-İslam Kültüründe Gök Tanrı Veya Ulu Tanrı İnanışı Ve Edebî Metinlere Yansıması. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*. S.44. s.123-140.
- Çelebi, İlyas (1997). Kur'an-ı Kerim'de İnsan-Cin Münasebeti. *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. S.15.s. 167-198.

- Çelebi, Katip (2021). *Mizânü'l -Hakk Fî İhtiyârî'l – Ehakk*. (Çev. Orhan Şaik Gökyay). İstanbul: Yeditepe Yayınları.
- Çelebi, Lâmi'î (2015). *Letâif-i Lâmi'î*. (Haz. Yaşar Çalışkan). İstanbul: Büyüyenay Yayınları.
- Çelebi, S. Burhaneddin (2013). *Letâif-i Nasrettin Hoca*. (Haz. Fikret Türkmen). İstanbul: Büyüyenay Yayınları.
- Çelebi, Süleyman (1990). *Vesilet-ün-Necât*. (Haz. Faruk Kadri Timurtaş). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Çelem, Sema (2016). Tefsir Külliyyatında Hz. Nuh'un Kıssasının Gelişimi. Ankara: Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Çelepi, M. Surur (2012). Türk Halk Kültüründe Rüya. Muğla: Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Çetin, İsmet (1988). Türk Halk Hikâyeleri İçinde Hikâye-i Uğru ile Kadı. Ankara: Gazi Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Çetin, İsmet (1997). *Türk Edebiyatında Hz. Ali Cenknâmeleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Çetin, İsmet (2002). Türk Mitinde Kut İyesi Kızır ve Medeniyet Değişikliğinde Kızır'dan Hızır'a Geçiş. *Millî Folklor Dergisi*.S.54. s. 30-34.
- Çetin, İsmet (2005). *Tarihten Teolojiye İslam İnançlarında Hz. Ali*. (Haz. Ahmet Yaşar Ocak). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Çetin, Osman (1990). *Anadolu'da İslamiyet'in Yayılışı*. İstanbul: Marifet Yayınları.
- Çığ Muazzez İlmiye. (2009). *Sümerlilerde Tufan Tufanda Türkler*. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Çobanoğlu, Özkul (1998). Sözlü Kompozisyon Teorisi ve Günümüz Halk Bilimi Çalışmalarındaki Yeri. *Folkloristik. Prof. Dr. Dursun Yıldırım Armağanı* kitabı içinde (s. 138-170). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Çobanoğlu, Özkul (2009). Türk Halk Kültüründe Şeytan Telakkisine Dair Tespitler. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*. C.2.S.3. s. 269-282.
- Çobanoğlu, Özkul (2021). *Türk Halk Kültüründe Memoratlar ve Halk İnançları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Çolak, Ali (2012). Melek İnancının Kur'ân ve Hadis Temelleri. *Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. S.1 C.1. s.35-71.
- Danışmend, İ. Hami (1978). *Türk Irkı Niçin Müslüman Oldu*. Konya: Milli Ülkü Yayın Evi.
- Dartma, Bahattin (2009). Hz. Âdem'in Dışlandığı Cennetin Dünyası Meselesi. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*. IX. S.2. s.11-22.
- Daşdemir, Özkan (2012). Halk Hikâyesi Olarak Yusuf ile Züleyha."Erzurum: Atatürk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Daşdemir, Özkan (2016). Davutoğlu Süleyman Hikâyesinde Tevrat Kaynaklı Dönüştürmeler. *Turkhis Studies*. Volume 11/20.s.11-24.
- Dawson, Christopher (2014). Kültür ve Din İlişkisi. (Çev. M. Ali Kirman). *Kültür ve Din* kitabı içinde (s.3-14). (Der. M. Ali Kirman ve Abdullah Özpolat). Adana: Karahan Kitapevi.
- Degh, Linda (2006). Halk Anlatısı. (Çev. Zerrin Karagülle). *Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar I*. Ankara: Geleneksel Yayınları. s.133-152.
- Demir, Necati (2011). Türk Düşünce Dünyasında Hz. Ali. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*.S.60.s.85-104.
- Demir, Necati (2020). *Danışmendname*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Demir, Necati, Erdem, M. Dursun (2006). *Battal-name*. Ankara: Hece Yayınları.

- Demir, Recep (2016). Diğer İnanç Sistemlerinde ve İslâm da Oruç (Karşılaştırmalı Bir Analiz). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. C.9. S.42. s. 1784-1799.
- Demir, Turan (2023). Geleneksel Türk Gelininin Büyüsel Erginlenme Yolculuğu. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*. C.16. S.41. s.270-289.
- Demirci, Mehmet (2016). Müslüman Türklerde Tasavvuf. *Yeni Türkiye*. S.9. s. 145-156.
- Derman, M. Uğur, Uzun, İ. Mustafa (1992). "Besmele (Hat)" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.5 s.535-537). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Devellioğlu, Ferit (2012). *Osmanlıca-Türkçe Lugat*. Ankara: Aydın Kitapevi.
- Diyanbayeva, Aygerim (2004). Kırgız Efsaneleri Üzerine Bir Araştırma. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Dilçin, Dehri (2002). *Çankırı Masalları*. Ankara: Okuyan Yayınları.
- Dilek, İbrahim (2020). Kült Kavramı ve Söz Kültü. *Bilig-Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*. 95. 47-77.
- Dindi, Korkut (2021). Tarih Felsefesi Bağlamında Hz. Musa'nın Asası- Mucize mi Yoksa Hâkimiyet Sembolümü. *Siyer Araştırmaları Dergisi*. S.9.s.105-129.
- Dressler, Markus (2009). Mehmed Fuad Köprülü'nün Çalışmalarında Bektaşilik ve Alevilğin Yeri. *Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Merkezi III. Uluslararası Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Sempozyumu* (Ed. Gıyasettin Aytaş vd.) içinde s.87-92. (30-31 Ekim, 20.09, Üsküp /Scopje).
- Duman, Mustafa (2012). Bozkurttan Hızır'a Türk Halk Anlatılarında Kılavuz. *Millî Folklor Dergisi*. C.12. S.96. s.190-201.
- Dundes, Alan (2006). Doku, Metin ve Konteks. (Çev. Metin Ekici). *Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar I*. Ankara: Geleneksel Yayınları. s.40-52.
- Durkheim, Emile (2005). *Dini Hayatın İlkel Biçimleri*. (Çev. Fuat Aydın). İstanbul: Ataç Yayınları.
- Durmuş, İlhami (2009). Türk Kültür Çevresinde Ant. *Millî Folklor Dergisi*. S.84. s.97-106.
- Dursun, Aysun (2016). *Türk Halk Hukuku*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Duymaz, Ali (2001). *Kerem ile Aslı Hikâyesi Üzerine Mukayeseli Bir Araştırma*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Ebil Abbâs Ahmed Bîn Ali El Bûni (1999). *Membai Usulü'l Hikmeti*.- Hikmetlerin Kaynağı. (Çev. Mustafa Varlı ve Seyfettin Oğuz). İstanbul: Esmâ Yayınları.
- Ebü Hâmid Muhammed Gazâlî (2012). *İhyâ'u Ulûm'id-Dîn I-IV*. (Çev. Sıtkı Güllü). İstanbul: Huzur Yayınevi.
- Ebu'l-Fida İsmail İbn Kesir (1985). *Hadislerle Kur'an-ı Kerim Tefsiri X*. (Çev. Bekir Karlağa ve Bedrettin Çetiner). İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Ebü'l-Hayr-ı Rûmî. (1987). *Saltuk-nâme-I*. (Haz. Şükrü Haluk Akalın). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Ebü'l-Hayr-ı Rûmî. (1988). *Saltuk-nâme-II*. (Haz. Şükrü Haluk Akalın). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Ebü'l-Hayr-ı Rûmî. (1990). *Saltuk-nâme-III*. (Haz. Şükrü Haluk Akalın). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Ece, K. Hüseyin (2000). *İslam'ın Temel Kavramları*. İstanbul: Beyan Yayınları.
- Efendioğlu, Mehmet (2007). "Osman b. Talha" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.33.s.475). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Efendioğlu, Mehmet (2009). "Selam" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.36.s.342-343). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

- Eflâkî, Ahmet (1986). *Âriflerin Menkabeleri I* (Çev. Tahsin Yazıcı). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Egimbaeva, Saule (2012). *Kırgız Destanları 10*. (Çev. Zekeriya Karadavut). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Eğri, Osman (2014). On İki İmâmdan Bir Sultân Evlâd-ı Rasûl İmâm Hasan. (Ed. Alim Yıldız). *H. Hasan Sempozyumu Bildirileri* kitabı içinde (s.73-89). Sivas: Be Yayınları.
- Ekici, Metin (2019). *Dede Korkut Kitabı Türkistan/Türkmen Sahra Nüshası Soylamalar ve 13. Boy Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Eliade, M. (2005). *Dinler Tarihi İnançlar ve İbadetlerin Morfolojisi*. (Çev. Mustafa Ünal). Konya: Serhat Kitabevi.
- Eliade, Mircea (1991). *Kutsal ve Dindışı*. (Çev. Mehmet Ali Kılıçbay). Ankara: Gece Yayınları.
- Eliade, Mircea (1992). *İmgeler Simgeler*. (Çev. Mehmet Ali Kılıçbay). Ankara: Gece Yayınları.
- Eliade, Mircea (2003). *Dinler Tarihine Giriş*. (Çev. Lale Arslan). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Eliade, Mircea (2003a). *Dinsel İnançlar ve Düşünceler Tarihi. C. I.* (Çev. Ali Berktaş). Ankara: Kabalcı Yayınları.
- Eliade, Mircea (2006). *Şamanizm*. (Çev. İsmet Birkan). İstanbul: İmge Kitapevi.
- Eliot, T.S. (1987). *Kültür Üzerine Düşünceler*. (Çev. Sevim Kantarcıoğlu). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Eraslan, Kemal (1991). *Divân-ı Hikmet Seçmeler*. Ankara: Özkan Matbaası.
- Eraydın, Selçuk (2012). *Tasavvuf ve Tarikatlar*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.
- Eren, Metin (2017). Anadolu Sahası Türk Masallarında Dua Motifi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi. C. 58. s.355-375*.
- Ergin, Muharrem (2021). *Dede Korkut Kitabı I-2*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ergun, Metin (1998). Türk Ağaç Kültü İnancının Dede Korkut Hikâyelerindeki Yansımaları. *Belleten. 46/1. s. 71-80*.
- Ergun, Pervin (2019). *Sibirya Türklerinin Destanlarında İyeler*. Konya: Kömen Yayınları.
- Ergun, Pervin (2022). *Türk Kültüründe Ağaç Kültü*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Eroğlu, Zeynep (2020). Toplumsal Bellekte Hz. Fatma. Kastamonu: Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Erol, S. Seher (2012). *Türkmen Efsaneleri Üzerine Bir Araştırma*. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Ersoy, Ruhi (2009). *Sözlü Tarih Folklor İlişkisi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ersoy, Ruhi (2021). *Gelenekten Geleceğe Türk Kültür Dünyası-Makaleler/İncelemeler*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Erşahin, İbrahim (2011). Kahramanmaraş Masalları Üzerine Tip ve Motif Araştırması. Erzurum: Atatürk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Esin, Emel (1978). *İslâmiyet'ten Önceki Türk Kültür Tarihi ve İslâm'a Giriş*. İstanbul: İstanbul Edebiyat Fakültesi Matbaası.
- Eşankul, Cabbar (2017). *Özbek Destanları 6*. (Çev. Dilek Sezer). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Evliya Çelebi (2006). *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi III*. (Haz. Seyit Ali Karaman ve Yücel Dağlı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

- Evliya Çelebi (2010). *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi V*. (Haz. Seyit Ali Karaman). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Fırlı, E. Ruhi (1989). "Ali." TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.2 s.371-374). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Fırlı, E. Ruhi (1997). "Hasan" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.16 s.282-285). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Fırlı, E. Ruhi (1998). "Hüseyin" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.18 s.518-521). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Fortacı, Talha (2018). Nestûriliğin Ortaya Çıkış Süreci. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi. C.18. S.2. s. 63-99*.
- Gazali, İmam (1975). *İhyâü Ulûmî'd-Dîn C. I*. (Çev. A. Serdaroğlu). İstanbul: Bedir Yayınları.
- Geçioğlu, R. Ahmet (2019). Hac İbadetinin Bireysel Dinî Yaşayış Üzerindeki Etkileri: Bir Tipleme Denemesi. *Bilimname Dergisi. S.37.s.243-87*.
- Goody, Jack (2017). *Mit, Ritüel ve Söz*. (Çev. Damla Sezgü). İstanbul: Küre Yayınları.
- Göde, A. Halil (1997). Yalvaç Masalları Üzerine Bir İnceleme. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Göde, A. Halil (2002). Isparta Efsaneleri Üzerine Bir Araştırma. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Gökâl, Mehmet (1985). *Mahiri ile Mahitaban Hikâyesi*. İstanbul: Mehtap Yayınları.
- Gökdemir, Gönül (2003). Türk Mitolojisinde Yemin-Ant Müessesesi. *Millî Folklor Dergisi. S. 59. s. 60- 72*.
- Gökyay, O. Şahin (1971). *Dede Korkut Destanında İslamî Unsurlar*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Gölpınarlı, Abbubaki, (1996). *Mü'minlerin Emîri Hz. Ali*. (Haz. Muhammed Mücahidî). İran: Ensariyan Yayınları.
- Gölpınarlı, Abdülbaki (2018). *Mevlânâ'dan Sonra Mevlevilik*. İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- Gölpınarlı, Abdülbaki (2020). *Menâkıb-ı Hüsnâ Hacı Bektâş Veli*. İstanbul: İnkılap Yayınları.
- Gölpınarlı, Abdülbaki, Sungurbey, İsmet (1967). *Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin Menâkıbı*. İstanbul: Eti Yayınevi.
- Gömeç, Saadetin (2008). *Şamanizm ve Eski Türk Dini*. Ankara: Likya Yayınları.
- Gömeç, Y. Saadetin (2019). Eski Türk Dininin Temel Özellikleri. *Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi. C. 4. S.1. s.84-123*.
- Groot, J. M., Asena, G. Ahmetcan (2011). *2500 Yıllık Çin İmparatorluk Belgelerinde Hunlar ve Türkistan*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Grousset, Rene (1980). *Bozkır İmparatorluğu*. (Çev. M. Reşat Uzman). İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Gumarova, M., Smirnova, N. (2012). *Kız Jibek Destanı*. (Çev. Metin Arkan ve Dinara Düy-sebayeva). Ankara: Öncü Basımevi.
- Güç, Ahmet (2000). Kur'an'da Kutsallık Anlayışı. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi. S.9. C.9. s.?*
- Gülgen, Hicabi (2009). Osmanlı Mezar Taşlarının Bursa ve Civarındaki İlk Örnekleri. Bursa: Uludağ Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Güllük, İsmail (2016). Karakter İnşasında Dinî Sembol ve Karakterlerin Rolü: Kâbe Örneği. *EKEV Akademi Dergisi. S.67.s. 187-204*.
- Günay, Umay (2011). *Elazığ Masalları ve Propp Metodu*. Ankara: Akçağ Yayınları.

- Günay, Ünver (2003). XV. Yüzyıl Osmanlı Toplumunda Sosyo-Kültürel Yapı, Din ve Değişme. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. S.14. s.21-48.
- Günay, Ünver, Güngör, Harun (1997). *Başlangıçtan Günümüze Türklerin Dini Tarihi*. İstanbul: Ocak Yayınları.
- Güney, E. Cem (1957). *En Güzel Türk Masalları*. Ankara: Varlık Yayınları.
- Güney, E. Cem (1990). *Masallar*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Güngör, Erol (2018). *İslâm Tasavvufunun Temelleri*. Ankara: Yer-Su Yayınları.
- Güngör, Harun (2020). *Türk Din Etnolojisi*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları.
- Gürer, Dilaver (2010). *Fusûsu'l Hikem ve Mesnevide Peygamber Öyküleri*. İstanbul: Gelecek Yayınları.
- Güvenç, A. Özgür (2022). Halk Hikâyelerinin İşlevleri. *Turcology Research*. S.73. s. 57-83.
- Güzey, R. Ahmet (2018). Türkler ve İslamiyet (Kur'an ve Sünnette Millet ve Milliyet). *21.Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi*. C.7. S. 19. s. 97-123.
- Hallaç, A. Tacetdin (2022). Türk Dünyasında Al Karısı. Ankara: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Hallaç, A. Tacetdin, Yıldırım, Seyfullah (2024). "Basmak" Kökenine Dayanan Mitik Varlıklar ve Kafkaslardan Bir Uykü İblisi: "Bastırık". *folklor/edebiyat* 30(1)-117, 65-84
- Harman, F. Ömer (1991). "Asa." TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.3.s.449-450). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Harman, F. Ömer (1995). "Eyyüb" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.12.s.16-17). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Harman, F. Ömer (2000). "İsa" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.22.s.465-472). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Harman, F. Ömer (2000a). "İbrahim" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.21.s.266-272). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Harman, F. Ömer (2000b). "İncil" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.22.s.270-276). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Harman, F. Ömer (2007). "Nuh." TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.33.s.224-227). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Harman, F. Ömer (2010). "Süleyman." TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.38.s.56-60). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Harman, F. Ömer (2020). "Musa." TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.31.s.207-213). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Harva, Uno (2014). *Altay Panteonu*. (Çev. Ömer Suveren). İstanbul: Doğu Kütüphanesi Yayınları.
- Hasluck, W. Frederick (2012). *Bektaşilik İncelemeleri*. (Çev. Ragıp Hulusi Özden). İstanbul: Say Yayınları.
- Hasluck, W. Frederick (2013). *Sultanlar Zamanında Hristiyanlık ve İslâm I* (Çev. Timuçin Binder). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Hasluck, W. Frederick (2013). *Sultanlar Zamanında Hristiyanlık ve İslâm II* (Çev. Timuçin Binder). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Hatipoğlu, Ş. Raşit (1960). Türkiye'de İnsan ve Tabiat Münasebetleri. *Türk Yurdu*. C.8. S.290. s.23-25.
- Hocaoğlu, Durmuş (1999). Türk Müslümanlığı Üzerine Bazı Notlar. *Köprü Dergisi*. S. 66. s. 8-23.

- Hoppal, M. (2019). *Avrasya'da Şamanlar*. (Çev. Bülent Bayram ve H. Şevket Çağatay Çapraz). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Hucviri (1982). *Keşfu'l-Mahcûb-Hakikat Bilgisi*. (Haz. Süleyman Uludağ). İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Işık, Caner (2015). Türk Kültür Mirasında Bir Kült Olarak Hz. Fatma. *Sufi Araştırmaları Dergisi*. S. 16. s.17-33.
- İbn Cerir et-Taberî (1996) *Cami'u'l-Beyan-Kur'an Tefsiri*. (Çev. Hasan Karakaya ve Kerim Aytekin). İstanbul: Hisar Yayınevi.
- İbn Cerir et-Taberî (2010). *Tarih-i Taberî C.I*. (Çev. Mehmet Faruk Gürtunca). İstanbul: Sağlam Yayınevi.
- İbn Fadlan (2016). *İbn Fadlan Seyahatnamesi*. (Çev. Ramazan Şeşen). İstanbul: Yeditepe Yayınları.
- İbn Havkal (2021). *X. Asırda İslam Coğrafyası*. (Çev. Ramazan Şeşen). İstanbul: Yeditepe Yayınları.
- İbn Hazm (2017). *El-Fasl Fi'l-Milel ve'l-Ehvâ' ve'n-Nihal C. II*- Dinler ve Mezhepler Tarihi. (Çev. Halil İbrahim Bulut). İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- İbn İsâ Saruhânî (2000). *Esmâ-i Hüsnâ Şerhi*. (Haz. Numan Külekçi). Ankara: Akçağ Yayınları.
- İbn Haldun (2014). *Mukaddime I*. (Çev. Sevim Belli). Ankara: Onur Yayınları.
- İbn'ül Arabî (2005). *Rûhu'l Kuds-İbn Arabî'nin Feyz Aldığı Sufiler/Nefis Muhasebesinde Kutsal Ruh Risalesi*. (Çev. Vahdettin İnce). İstanbul: Kitsan Basım Yayın.
- İbn-i Nedîm, İ., Muhammed (2021). *El-Fihrist* (Çev. Mehmet Yolcu, vd.). İstanbul: Çıra Yayınları.
- İbnü'l Arabî (2007). *Tefsir-i Kebir Te'vilât*. (Çev. Vahdettin İnce). İstanbul: Kitsan Basım Yayın.
- İlaydın, T. Hikmet (1935). Behram-ı Gûr Menkıbeleri. *Türkiyat Mecmuası*. C. V.s.575-590.
- İnan, Abdülkadir (1952). Müslüman Türklerde Şamanizm Kalıntıları. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. C.1. S.4. s.19-30.
- İnan, Abdülkadir (1961). *Kur'an-ı Kerim'in Türkçe Tercemeleri Üzerine Bir İnceleme*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- İnan, Abdülkadir (1962). *Hurâfeler ve Menşeleri*. Ankara: Nur Matbaası.
- İnan, Abdülkadir (2017). *Tarihte ve Bugün Şamanizm*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- İnan, Abdülkadir (2020). *Makaleler ve İncelemeler C. I-II*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- İzgi, M. Cumhur (2012). Şamanizm ve Şamanlara Genel Bakış. *Lokman Hekim Dergisi*. 2 (1). s.31-38.
- Jung, G. Carl (2020). *Dört Arketip*. (Çev. Zehra Aksu Yılmaz). İstanbul: Metis Yayınları.
- Kabakçılı, Osman (2011). Hz. Yunus Kıssasında İşari Anlamlar. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. C.10.S.36.s.369-380.
- Kafesoğlu, İbrahim (1992). Kültür ve Teşkilat. *Türk Dünyası El Kitabı* içinde (s.187-236). Ankara: Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Kafesoğlu, İbrahim (2017). *Umumi Türk Tarihi Hakkında Tespitler Görüşler; Mülâhazalar*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Kalafat, Yaşar (2010). *Doğu Anadolu'da Eski Türk İnançlarının İzleri*. Ankara: Berikan Yayınevi.

- Kalafat, Yaşar (2011). *Türk Kültürlü Halklarda Orta Asya'dan Orta Doğu'ya İnanç Göçü*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Kalafat, Yaşar (2012). *Türk Halk İnançlarında Renkler*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Kalın, F. (2014). *Rudolf Otto'da Din, Kutsallık ve Mistik Tecrübe*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Kamili, Fahri (2006). *İslam Fıkhiında Namaz İbadeti*. Bursa: Uludağ Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kandemir, M. Yaşar (1989). "Ali." TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.2 s.375-378). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Kandemir, M. Yaşar (1995). "Fatma." TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.12 s.219-223). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Kaplan, M., Bali, M. ve Akalın, M. (1973). *Köroğlu Destanı*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Kara, Mustafa (1993). *Bursa'da Tarikatlar ve Tekkeler 2*. Bursa: Uludağ Yayınları.
- Kara, Mustafa (2019). *Tasavvuf ve Tarikatlar Tarihi*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kara, Ruhi (1994). *Erzincan Efsaneleri Üzerine Bir Araştırma*. Ankara: Erzincan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Yayınları.
- Kara, Ruhi (1996). *Erzincan Masalları (Metinler ve İncelemeler)*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Karadavut, Zekeriya (1992). *Yozgat Efsaneleri İnceleme-Metin* Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Karadavut, Zekeriya. (2002). *Köroğlu'nun Ortaya Çıkışı*. Bıkk: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları.
- Karagöz, Erhan (2008). *Başkurt Destanlarında Su Altı Dünyası*. (Ed. Kayhan Şahan). *TU-DOK 2006 I. Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Öğrenci Kongresi* içinde (s. 473-478). İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları.
- Karagöz, Erkan (2016). *Tatar-Başkurt Sihirli Masalları Üzerine Karşılaştırmalı Motif Çalışması*. Ankara: Gazi Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Karagöz, İsmail (2010). *Esmâ-i Hüsnâ*. Ankara: Diyanet İşleri Bakanlığı Yayınları.
- Karakaş, Selim (2010). *Türk Tarihinde Maniheizm (VIII.-XIII. Yüzyıllar)*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Karakaş, Selim (2014). *Türklerin Orijinal Dinleri Meselesi*. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*. 13(2). s.463-477.
- Karaman, Hayreddin (1993). "Cuma" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.8 s.85-89). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Karamustafa, Ahmet (2012). *Tanrının Kural Tanıamaz Kulları*. (Çev. Ruşen Sezer). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Karamustafa, Ahmet (2020). *Tasavvufun Oluşumu*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Karataş, Turan (2021). *Yûnus Divanı*. Ankara: Hece Yayınları.
- Kasar, Veysel (2017). *Tevhidin Şiari Olarak Kâbe*. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. C.10. S.51. s. 1254-1268.
- Kaşgarlı, Mahmud (2020). *Divanü Lûgat-it Türk*. (Haz. Ahmet Bican Ercilasun ve Ziyat Akkoyunlu). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kaya, Doğan (2009). *Ruhsatı'nın Uğru ile Kadı Hikâyesi*. Sivas: Vilâyet Kitapevi.

- Kaya, Doğan (2013). *Âşık Şenlik'in Salman Bey İle Turnateli Hanım Hikâyesi* Sivas: Vilâyet Yayınevi.
- Kaya, Doğan, Koz, M. Sabri (2000). *Halk Hikâyeleri I*. İstanbul: Kitapevi Yayınları.
- Kaya, Remzi (2001). Kur'an'da İstiaze (Sığınma). *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. C.10. S. 1. s. 95-112.
- Kaya, Remzi (2003). Kur'an-ı Kerim'de İnsan-Şeytan İlişkisi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. C.12. S.2. s. 1-30.
- Kayaalp, İsa (2013). *İslâm'da İletişim Kültürü*. İstanbul: Hayat Akademi.
- Kayabaşı, Onur Alp. (2016). *Destan ve Hükümdar: Türk Destanlarında Devlet ve Yönetim*. Konya: Kömen Yayınları.
- Kaynak, H. İbrahim (2016). Dinlerde Kutsal Zaman ve Mekânın Tarihsel Yapısının Fenomenolojik Yapısı. *SUTAD*. S.39. s. 443-455.
- Kemikli, Bilal (2004). *Dost İlimden Gelen Ses*. İstanbul: Kitapevi Yayınları.
- Keskin, Ahmet (2017). Türk Kültüründe "Selamlaşma" ve "Vedalaşma" Hakkında Genel Bir Değerlendirme. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*. S.43. s. 125-146.
- Kılavuz, A. Saim (1991). "Azrâil" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.4 s.350-351). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Kılıç, Recep (2015). *Din ve Kültür İlişkisi Üzerine*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Kılınç, Özlem (2021). *Başkurt Fıkraları Üzerine Bir Araştırma*. Niğde: Niğde Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Kızıldağ, Hasan (2022). *Sibirya Sahası Türk Destanlarında Şamanizm'in İzleri*. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Kisbet, Mustafa (2018). Beş Vakit Namazın Cemaatle Edasına Dair Fikhi Görüşler Ve Değerlendirilmesi. *İslami İlimler Dergisi*. C.13. S.2. s.264-294.
- Kitapçı, Zekeriya (1994). *Orta Asya'da İslamiyet'in Yayılışı ve Türkler*. Konya: Damla Ofset Matbaacılık.
- Klınker, J. Hans (2009). Türk Orta Asya'sında Budizm. (Çev. Mehmet T. Berbercan). *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*. S.26. s. 93-108.
- Knysh, Alexander (2004). Orta çağ İslam'ında "Orthodoxy" ve "Heresy": Yeni Bir Yaklaşım Denemesi. (Çev. Mehmet Kalaycı). *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. XLV. S.1. s. 285-305.
- Koca, Ferhat (1999). "İbadet." TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.19 s.240-247). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Kocabaş, Süleyman (2012). *Osmanlı Sarayında Bir Nüktedan İncili Çavuş Fıkraları*. (Der. Süleyman Tefik). İstanbul: Bayrak Matbaacılık.
- Koçak, Aynur (2011). Bilgelik, Varlık, Bereket Sembolü İncirin Serüveni. *Bilge Seyidoğlu Kitabı* içinde (s.277-289). (Haz. D. Düzgün, G. Atınur, A. Özgür Güvenç ve Z. Yörük). İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Korgunal, Z. Muharrem (1971). *Şah İsmail*. İstanbul: Bozkurt Matbaası.
- Korlaelçi, Murtaza (1993). Din-Kültür İlişkisi. *Felsefe Dünyası*. S. 8. s. 35-47.
- Köksal, Hasan (1984). *Battalnâmelerde Tıp ve Motif Yapısı*. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Köprülü, M. Fuad (1981). *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.

- Köprülü, M. Fuad (1972). İslam Sufi Tarikatlarında Türk-Moğol Şamanlığının Tesirleri. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. C.18. s. 141-158.
- Köprülü, M. Fuad (1991). *Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Köprülü, M. Fuad (1999). *Edebiyat Araştırmaları*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Köprülü, M. Fuad (2011). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Köprülü, M. Fuad, Köprülü, Orhan. F. (1991). "Asa." TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.3.s.450-452). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Köse, Fatih (2023). *Baytarnâmeler Bağlamında At-Atçılık ve At Hastalıkları*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.
- Köse, Fatih (2025). Geçmişten Günümüze ve Geleceğe Türk Dünyasının Yitik Kültürel Mirası Çevgen / Polo. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*. C. 18. S.49 s.14-31.
- Köse, Nerin (1991). Türk Halk Hikâyelerinde And. *Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. VI. s.169-182.
- Kumartaşoğlu, Satı (2012). Türk Kültüründe Ateş ve Ocak Kültü. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmış Doktora Tezi.
- Kumartaşoğlu, Satı (2015). Fatma Ana Üzerine Anlatılan Efsaneler. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*. C.3. S. 6. s.106-114.
- Kurtoğlu, Mehmet (2008). *Urfâ Efsaneleri*. (Ed. Mehmet Sait Rızvanoğlu). İstanbul: Fsf Printing House.
- Kutlu, Sönmez (2017). *Türk Müslümanlığı Üzerine Yazılar*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Kutlu, Sönmez (2018). *Türkler ve İslâm Tasavvuru*. Ankara: İsam Yayınları.
- Küçük, A. Mehmet (2020). Orta Asya'dan Anadolu'ya Türk Geleneğinde Don Değiştirme. *Bilig*. S.94.s.97-122.
- Küçükbaş, S. Mustafa (2013). "Zemzem" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.44 s.242-246). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Levend, A. Sırrı (1962). *Ümmet Çağı Türk Edebiyatı*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Levend, A. Sırrı (2008). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Lvova, E.L., Oktyabrskaya, A.M., Sagalayev, A.M., Usmanova, M.S. (2013). *Güney Sibirya Türklerinin Geleneksel Dünya Görüşleri (Kâinat ve Zaman. Nesneler Dünyası)*. (Çev. Metin Ergun). Konya: Kömen Yayınları.
- Lvova, E.L., Oktyabrskaya, A.M., Sagalayev, A.M., Usmanova, M.S. (2013a). *Güney Sibirya Türklerinin Geleneksel Dünya Görüşleri (İnsan ve Toplum)*. (Çev. Metin Ergun). Konya: Kömen Yayınları.
- Malinowski, B. (1990). *Büyük, Bilim ve Din*. (Çev. Saadet Özkal). İstanbul: Kabalcı Yayınları.
- Massignon, Louis (1994). *Hâllac-ı Mansûr*. (Çev. Niyazi Öktem). İstanbul: Ant Yayınları.
- Massignon, Louis (2006). *Doğuş Devrinde İslâm Tasavvufu*. (Çev. Mehmet Ali Aynî). İstanbul: Ataç Yayınları.
- Melikoff, Irene (1999). *Hacı Bektaş Efsaneden Gerçeğe*. (Çev. Turan Alptekin). İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.
- Melikoff, Irene (2009). *Uyur İdik Uyardılar*. (Çev. Turan Alptekin). İstanbul: Demos Yayınları.
- Mert, Rabia (2017). Tarihsel, Mitolojik ve Dini Bağlamda Kutsal Bir Mekân Olarak Kudüs. Samsun: On Dokuz Mayıs Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Murata, Sachiko, Chittick, William (2012). *İslam'ın Vizyonu*. (Çev. Turan Koç). İstanbul: İnsan Yayınları.

- Nar, Ş. Mehmet (2014). Günümüz Toplumunda Mitler: Anadolu Halk Efsaneleri Üzerine Genel Bir Değerlendirme. *Folklor-Edebiyat*. C.20. S. 79. s.55-77.
- Narin, İsmail (2009). Kur'an ve Sünnet Açısından Kurban İbadeti. İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Naruzbayev, Cumagül (2007). *Kırgız Destanları 5./Eşimkul Menen Zuura Destanı*. (Haz. Fatma Çelebi). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Nazik, Sıtkı (2015). Klasik Türk Şiirinde Cennet ve Cehennem. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Nora, Pierre (2022). *Hafıza Mekânları*. (Çev. Mehmet Emin Özcan). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Ocak, A. Yaşar (1984). *Türk Halk İnançlarında ve Edebiyatında Evliya Menkabeleri*. Ankara: Başbakanlık Basımevi.
- Ocak, A. Yaşar (1988). "Âb-ı Hayat" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.1 s.1-3). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Ocak, A. Yaşar (1989). *Türk Folklorunda Kesik Baş*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Ocak, A. Yaşar (2017). *Selçuklular, Osmanlılar ve İslam*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Ocak, A. Yaşar (2018). *Türk Sufiliğine Bakışlar*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Ocak, A. Yaşar (2019). *Türkiye Sosyal Tarihinde İslâm'ın Macerası*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Ocak, A. Yaşar (2019a). *İslâm-Türk İnançlarında Hızır Yahut Hızır-İlyas Kültü*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Ocak, A. Yaşar (2020). *Osmanlı Toplumunda Zındıklar ve Mülhidiler XV-XVIII. Yüzyıllar*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Ocak, A. Yaşar (2020a). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Marjinal Sufilik Kalenderiler*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Ocak, A. Yaşar (2020b). *Babailer İsyanı*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Ocak, A. Yaşar (2020c). *Alevî ve Bektâşî İnançlarının İslâm Öncesi Temelleri*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Ocak, A. Yaşar (2021). *Türkler, Türkiye ve İslâm*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Ocak, A. Yaşar (2021a). *Tasavvuf, Velâyet ve Kâinatın Görünmez Yöneticileri*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Oktay, Gülçin (2020). Kılık Değiştirmenin En Makbul Hâli: Erkeksi Kadın Versus Kadınsı Erkek. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. C.22. S. 1. s.337-360.
- Ong, J., Walter (2018). *Sözlü ve Yazılı Kültür-Sözün Teknolojileşmesi*. (Çev. Sema PostacıoğluBanon). İstanbul: Metis Yayınları.
- Ospanaliyeva, Bibigül (2011). Kazakistan'ın Jambıl Bölgesi Efsaneleri. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Oymak, İ. (2010). Anadolu'da Su Kültürünün İzleri. *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 15 (1): 35-55.
- Oymak, İskender (2002). Türkistan'da Zerdüştlüğün Yayılması ve Etkileri. *Türkler*. C. 3. s. 670-686. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Oytan, M. Tefik (2010). *Bektaşiliğin İçyüzü*. İstanbul: Demos Yayınları.
- Ögel, Bahaeddin (1988). *Türk Kültürünün Gelişme Çağları*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları.
- Ögel, Bahaeddin (2000). *Türk Kültür Tarihine Giriş*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Ögel, Bahaeddin (2014). *Türk Mitolojisi C.I-II*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

- Öger, Adem (2008). Uygur Efsaneleri Üzerine Bir Araştırma. İzmir: Ege Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmış Doktora Tezi.
- Öğüt, Salim (1997). “Harem” TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.16.s.127-132). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Önay, Yılmaz (1995). Van Masalları Üzerine Bir Araştırma. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Önder, Mehmed (1966). *Anadolu Efsaneleri*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Örenç, Aşır (2012). Kütüb-i Sitte Hadisleri Özelinde Şeytan, Mahiyeti ve Yaratılışı. *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. C.2.S. 29. s. 137-171.
- Örenç, Aşır (2014). Konu Hadisleri Bağlamında Mescidi Nebvî ve Orada Yapılan İbadetlerin Fazileti. *Mütefekkir*. S.2.s.71-85.
- Örnek, S. V. (1995). *100 Soruda İlkellerde Din, Büyü, Sanat, Efsane*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Özaltın, N. Fatma. (2022). Nakkaşlar Gözüyle Yunus Peygamber Tasvirleri. *Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi*. 3(4). s.98-108.
- Özbolet, Abdullah (2014). Kutsallaşma Sürecinde Tipolojik Bir Yaklaşım: Ziyaret Fenomeni Örneği. *Kültür ve Din* kitabı içinde (s.239-261). (Der.Der. M. Ali Kirman ve Abdullah Özpolat). Adana: Karahan Kitapevi.
- Özcan, Latife (2019). Halk Edebiyatı Nesir Ürünlerinin Elektronik Kültür Ortamına Aktarılması ve Halk Hikâyelerinin Senaryolaştırılması. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Özçelik, Mehmet (1993). Afyonkarahisar Masalları Üzerine Bir Araştırma. Konya: Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Özdemir, Cafer (2017). Peygamber Kıssalarının Türk Masallarına Yansımaları. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*. S.15. s.43-76.
- Özdemir, N. Mehmet (2016). İslâm Tarihi Açısından Nuh Tufan'ına Farklı Bir Yaklaşım. *The Journal of Academic Social Science Studies*. S.53.s.557-576.
- Özdemir, Nebi (2002). Türk Anlatım ve Gösterim Geleneği İçinde Özay Gönüm'ün Yeri. *Millî Folklor Dergisi*. S.53. s. 39-55.
- Özdemir, Özlem (2020). Kazak Türklerinin Destanlarında Mitolojik Unsurlar. Kayseri: Er-ciyes Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Özden, H. Ömer (2006). Türk Ramazan Kültürü. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*. S.30. s.83-109.
- Özervarlı, M. Sait (2001). “Kadir Gecesi” TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.24 s.124-125). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Özervarlı, M. Sait (2004). “Melek” TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.29 s.40-42). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Öztürk Hüseyin (2010). *Dört Halk Hikâyesi*. Ankara: Sözkese Matbaacılık.
- Öztürk, Ali (2019). İslami Türk Edebiyatında Esmâ-i Hüsnâ. *İslamîimler Dergisi*. C.14. S.2. s.27-42.
- Öztürk, Eyüp (2016). *Velilik ile Delilik Arasında*. İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Öztürk, Mustafa (2013). İslamiyet'ten Önce Türklerin Din Anlayışı ve Gök Tanrı Dini. *History Studies*. C.5. S.2. s.327-346.

- Öztürk, Nermin (1996). İlahi Dinlerde (Yahudilik, Hristiyanlık, İslamiyet) Yemin, Kefaret ve Kurban. Konya: Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Öztürk, Resul (2007). Allah'ın Birliği ve Tekliği (Vahdaniyeti ve Ehadiyeti) Bağlamında ‘Samed’ İsmi ve Anlam Alanı. *Ekev Akademi Dergisi*. S.32. s.47-70.
- Öztürk, Y. Nuri (1997). *Fâtîha Suresi Tefsiri*. İstanbul: Yeni Boyut Yayınları.
- Paksoy, Kadir (2012). Rivayetler Işığında Kadir Gecesi. *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. S. 27. s.15-35.
- Pala, Ayhan (1998). Yesevilikten Bektaşiliğe Türk Müslümanlığı. *Yesevîlik Bilgisi*. (Haz. İsen, Mustafa, Kurnaz Cemal, Tatcı Mustafa). Ankara: Ahmet Yesevi Vakfı Yayınları. s. 229-237.
- Pala, İskender (2002). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: L&M Yayınları.
- Pehlivan, Gürol (2015). *Dede Korkut Kitabı'nda Yapı, İdeoloji ve Yaratım-Dresden ve Vatikan Nüshalarının Mukayeseli Bir İncelemesi*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Polater, Kadir (2007). Kur'an ve Kitâb-ı Mukaddes'e Göre Yunus Kıssası. *Din bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*. VII (2): s.133-163.
- Potapov, L.P (2012). *Altay Şamanizmi*. (Çev. Metin Ergun). Konya: Kömen Yayınları.
- Potapov, L.P. (2013). Altay'da Dağ Kültü. (Çev. Metin Ergun). *Türk Halk Edebiyatı İncelemeleri Saim Sakaoğlu Armağanı* içinde (77-91). Ankara: Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Rabguzi, B. Nasrî'd-Din (1997). *Kıssaşu'l-Enbiyâ*. (Çev. Aysu Ata). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Radloff, W. (1976). *Sibirya'dan Seçmeler*. (Çev. Ahmet Temir). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Radloff, W.,Kunos, I. (1998). *Proben: Der VolksLitteratur Der Türkischen Stämme VIII*. (Haz. Saim Sakaoğlu ve Metin Ergun). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Rahman, Fazlur (2018). *İslâm*. (Çev. Mehmet Dağ ve Mehmet Aydın). Ankara: Ankara Okulu Yayınları.
- Rayman, Hayrettin (2016). *Eski Türklerde Üç Din*. Ankara: Karınca Yayınları.
- Rossi, Ettore (2010). Motivî Bıblıce E Corancı Nel Kitabı Dede Korkut. *60. Doğum Yılı Münasebetiyle Fuat Köprülü Armağanı*. (Haz. Osman Turan, vd.,) Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları. s.437-443.
- Roux, P. Jean (1994). *Türklerin ve Moğolların Eski Dini*. (Çev. Aykut Kazancıgil). Ankara: İşaret Yayınları.
- Roux, P. Jean (2001). *Orta Asya Tarih ve Uygarlık*. (Çev. Lale Arslan). İstanbul: Kabalcı Yayınları.
- Rûmî, M. C. (2015). *Mesnevî-i Ma'nevî*. (Çev. Derya Örs ve Hicap Kırilangıç). İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Sagalayev, A. Markoviç (2017). *Ural-Altay Mitolojisinde Arketipler ve Semboller*. (Çev. Ali Toraman). İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları.
- Sakaoğlu, S., Duymaz, A. (1996). *Hurşit ile Mahmihi Hikâyesi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Sakaoğlu, Saim (2002). *Gümüştane ve Bayburt Masalları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Sakaoğlu, Saim (2020). *101 Anadolu Efsanesi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Sargut, Cemalnur (2014). *Hız. İdris / Fususu'l-Hikem IV*. İstanbul: Nefes Yayınları.

- Sarpkaya, Seçkin (2014). Türkiye Sahası Efsanelerinde Özel Adlı Kötü Ruhlar. *Korku Kitabı* içinde (s.251-279). (Ed. Emine Gürsoy Naskali). İstanbul: Kitapevi.
- Saydam, M. Bilgin (1997). *Deli Dumrul'un Bilinci*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Schimmel, Annemarie (2004). *Tanrı'nın Yeryüzündeki İşaretleri*. (Çev. Ekrem Demirli). İstanbul: Kabalcı Yayınları.
- Seratlı, G. Tahir (2004). *Mizahımızın Üç Ustası-Nasreddin Hoca, İncili Çavuş, Bekri Mustafa*. İstanbul: Selis Kitaplar.
- Serdar, Murat (2008). Semavi Dinlerde Dört Büyük Melek. *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 13/2. s. 227-245.
- Serdar, Murat, Işık, Harun (2018). Dede Korkut Hikâyeleri'nde Türk-İslam İnanışlarının İtikadî Göstergeleri. *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi*. 22/1. s.489-513.
- Serrâc, A. Muhammed (1996). *El- Lûma*. (Çev. H. Kamil Yılmaz). Ankara: Altınoluk Yayınları.
- Sever, Mustafa (1999). Türk Mitolojisinde Kuşlar. *Millî Folklor Dergisi*. S. 42. s. 83-88.
- Sever, Mustafa (2005). Özdeşleşme, İç Bakış ve Halk Anlatıları. *Millî Folklor Dergisi*. S.68. s.91-95.
- Seyidoğlu, Bilge (2016). *Erzurum Masalları*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Seyidoğlu, Bilge (2016a). *Erzurum Efsaneleri*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Sezgin, Abdülkadir (1998). Eren ve Evliya Kavramının Dini Tarihi Folklorik İzahı ve Eren İnancı Üzerine Düşünceler., *I. Uluslar arası Türk Dünyası Eren ve Evliyalar Kongresi Bildiri Kitabı* içinde (457-508). Ankara: Ervak Yayınları.
- Sharpe, J. Eric (2000). *Dinler Tarihinde Elli Anahtar Kavram*. (Çev. Ahmet Güç). Bursa: Arasta Yayınları.
- Solmaz, Erhan (2016). Özbek Mizahında Nasreddin Hoca Tipi ve Fıkraları. İzmir: Ege Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Stump, A. Karakaya (2020). *Vefailik, Bektaşilik, Kızılbaşlık*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Su, Süreyya (2011). *Hurafeler ve Mitler*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Suleymanov, Ahmet, İbrahimov, G., Ergun, M. (2014). *Başkurt Destanları III*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Suleymanov, Ahmet, İbrahimov, G., Ergun, M. (2014a). *Başkurt Destanları I*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Suleymanov, Ahmet, İbrahimov, G., Ergun, M. (2014b). *Başkurt Destanları IV*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Sühreverdi, Şihabüddin (2010). *Avârifü'l Meârif*. (Çev. Abdülvehhab Öztürk). İstanbul: Saadet Yayınevi.
- Şahin, A. Hatice (2019). Kur'an'da Cehennem Kavramının Tefsir Müdevvenatına Yansımaları Üzerine Genel Bir Değerlendirme. *Amasya İlahiyat Dergisi*. S.12 s.283-318.
- Şahin, H. İbrahim (2009). Türkmenistan Sahası Destancılık Geleneği ve Türkmen Destanları. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Şahin, İlkay (2011). İlahi, Ritüel ve Kadın: Boğazlıyan Örneği. *Millî Folklor Dergisi*. S. 90.s.115-133.
- Şeker, Cihat (2016). Hristiyanlıkta Yahudiliğe Tepki Olarak Gelişen Kutsallık Anlayışı. *İnsan ve Bilim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. C.5. S.1. s.42-65.
- Şeker, M. Fatih (2010). *İslâmlaşma Sürecinde Türklerin İslâm Tasavvuru*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

- Şeker, M. Fatih (2010a). Kutadgu Bilig Tasavvufi Açından Nasıl Okunabilir? *İslam Araştırmaları Dergisi*. S. 24.s.25-62.
- Şeker, M. Fatih (2013). *Türk Dini Düşüncesinin Teşekkül Devri*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Şener, Mehmet (1996). "Gusül" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.14 s.213-214). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Şener, Mehmet (2001). "Kabir." TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.24 s.35-37). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Şeşen, Ramazan (1981). Klasik İslam Kaynaklarına Göre Eski Türklerin Dini ve Şaman Kelimesinin Menşei. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Enstitüsü Dergisi*. S.10-11. s.57-90.
- Şimşek, Esmâ (2019). Azrail İnancının Türk Halk Kültürüne Yansıması. *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*. C.8. S.18. s. 11-26.
- Şimşek, Selami (2017). *Tasavvuf Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Litera Yayınları.
- Tahir, Kemal (2005). *Esir Şehrin İnsanları*. (Haz. Ahmet Öz). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Tanyu, Hikmet (1973). *Dinler Tarihi Araştırmaları*. Ankara: Ankara İlahiyat Fakültesi Yayınları.
- Tanyu, Hikmet (1980). *İslamlıktan Önce Türklerde Tek Tanrı İnancı*. Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları.
- Tanyu, Hikmet (1998). *Türklerin Dini Tarihçesi*. İstanbul: Burak Yayınevi.
- Taplamacıoğlu, Mehmet (1963). *Din Sosyolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Taşgım, Ahmet (2013). "Yezidiyye." TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.43 s.525-527). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Taşlıova, M. Mete (2013). *Köroğlu Oltu Kolu*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Taşlıova, M. Mete (2014). Stüdyoya Taşınan Âşıklık veya Stüdyo Tipi Âşıklığa Doğru Sözlü Doğal ve Dijital Elektronik İcra Yapıları Üzerinde Mukayese. *Türkbilgi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*. S.27. s. 79-104.
- Tekin, Talat (2020). *Orhon Yazıtları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Togan, Z. Velidi (1971). *Kur'an ve Türkler*. İstanbul: Kayı Yayınları.
- Togan, Z. Velidi (1981). *Bugünkü Türk İli Türkistan ve Yakın Tarihi*. İstanbul: Enderun Yayınları.
- Togan, Z. Velidi (1982). *Oğuz Destanı*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Togan, Z. Velidi (2020). *Umumi Türk Tarihine Giriş*. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Tokarev, S.A. (2005). Kültür Tarihinde Ateş Sembolü. (Çev. Muvaffak Duranlı). *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*. Cilt VI. S.1. s. 257-262.
- Topaloğlu, Bekir (1989). "Allah" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.2.s.471-498). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Topaloğlu, Bekir (1993). "Cehennem" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.7.s.227-233). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Topaloğlu, Bekir (1993). "Cennet" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.7.s.376-386). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Topaloğlu, Bekir (1996). "Gafur" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.13.s.286-287). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Toraman, A., Yılmaz, A. (2020). Türk Kültüründe At Kuyruğu Bağlama ve Kesme Geleneği Üzerine Bazı Tetkikler. *History Studies*. 12/3. s.745-763.
- Tuğrul, Mehmet (1969). *Mahmut Gazi Köyünde Halk Edebiyatı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

- Tuğrul, Saime (2021). *Ebedi Kutsal Ezeli Kurban*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Tunç, İ., Eraslan, A. (Ed.). (2021). *Teoloji ve Antropoloji Perspektifinden Din ve Kültür İlişkisi 1*. Ankara: Eskiye Yayınları.
- Turan, Ahsen (2004). Türk Kültüründe Tufanla İlgili Anlatılar. *Mitten Meddaha Türk Halk Anlatıları Uluslararası Sempozyum Bildirileri*. (Hz. Öcal Oğuz ve Tuba Saltık Özkan). Ankara: Gazi Üniversitesi Türk Halkbilimi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları. s.163-173.
- Turan, Osman (1993). *Selçuklular ve İslamiyet*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Turan, Osman (2002). Türkler ve İslamiyet. *Türkler*. C. 4. s. 510-533. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Turan, Osman (2014). *Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Türer, Osman (2020). *Ana Hatlarıyla Tasavvuf Tarihi*. İstanbul: Ataç Yayınları.
- Türk, İdris (2009). Tasavvuf Düşüncesinde İbadetlerin İç Anlamları. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Türk, İdris (2012). Abdest ve Guslun Derûni Anlamlarıyla İlgili Olarak Süfîlerin Değerlendirmeleri. *Bilimname Dergisi*. XXII/1. s. 205-222.
- Türker, Ferah (2005). Kırgız Destanı Kız Daryka Üzerinde Bir Araştırma. İzmir: Ege Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Türkmen, F., Cemiloğlu M. (2020). *Âşık Mevlüt İhsani'den Derlenen Halk Hikâyeleri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türkmen, F., Taşiova, M., Tan, N. (2008). *Âşık Şeref Taşiova'dan Derlenen Halk Hikâyeleri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türkmen, Fikret (1983). *Tahir ile Zühre*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Türkmen, Fikret (1995). *Âşık Garip Hikâyesi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Türktaş, M. M. (2012). Denizli Efsaneleri. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Türktaş, M. Metin (2012). Denizli Efsaneleri. Denizli: Pamukkale Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Türkyılmaz, Atila (2013). İslamiyet Öncesi Türklerde Su Kültü ve Günümüze Yansımaları. *Bilim ve Kültür-Uluslararası Kültür Araştırmaları Dergisi*. S.4. s. 83-100.
- Uğurlu, Serdar (2012). Eski Türklerin Dini. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. C.12. Özel Sayı12. s.323-335).
- Ulu, Emin (1990). Tokat Çevresinde Cin Fıkraları ve Masalları. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Uludağ, Süleyman (1979). *İslâm Düşüncesinin Yapısı*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Uludağ, Süleyman (2003). "Makam." TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.27.s.409-410). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Uludağ, Süleyman (2021). *Tasavvuf ve Tenkit*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Ulus, H. Fehmi (2020). Kur'an'da İnşâallah Kavramı ve Kültürümüzdeki Yeri. *Mesned İlahiyat Araştırmaları Dergisi*. C.11. S.2. s. 709-729.
- Uraz, Murat (1994). *Türk Mitolojisi*. İstanbul: Düşünen Adam Yayınları.
- Usluer, Fatih (2009). *Hurufilik İlk Elden Kaynaklarla Doğuşundan İtibaren*. İstanbul: Kalcı Yayınları.
- Uzun, İ. Mustafa (1995). "Fatma." TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.12 s.223-224). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

- Uzun, İ. Mustafa (2000). "İsa" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.22.s.473-475). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Uzun, İ. Mustafa (2000a). "İbrahim" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.21.s.272-273). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Uzun, İ. Mustafa (2001). "Kâbe" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.24.s.23-26). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Uzun, İ. Mustafa (2001a). "Kadir Gecesi" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.24.s.125-127). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Uzun, İ. Mustafa (2002). "Kur'an" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.26.s.414-417). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Ülken, H. Ziya (1946). İslamiyet'te Eski Dinlerin İzleri. *İstanbul Mecmuası*. S. 63. s. 4-5.
- Ülken, H. Ziya (1969). Anadolu Örf ve Adetlerinde Eski Kültürlerin İzleri. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. C.17.s.1-28.
- Ülken, H. Ziya (2003). *Anadolu'nun Dinî Sosyal Tarihi*. (Haz. Ahmet Taşgün). Ankara: Kalan Yayınları.
- Ülken, Z. Hilmi (2006). *Anadolu Kültürü ve Türk Kimliği Üzerine*. İstanbul: Ülken Yayınları.
- Ülken, Z. Hilmi (2014). *Türk Tefekkürü Tarihi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Ünlü, Suat (2012). *Karahanlı Türkçesi Sözlüğü*. Konya: Eğitim Yayınları.
- Ünlüer, Pınar (2013). Masalların Dinî ve Ahlakî Değerler Açısından İncelenmesi. İstanbul: Marmara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Ünlüsoy, Kamile (2020). *Anadolu'da Hz. Ali Tasavvurları*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Ünsal, Ali (2008). *Cennet ve Cehennem*. İstanbul: Rehber Yayınları.
- Üzüm, İlyas (1998). "Hüseyin" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.18 s.521-524). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Vergote, Antoine (1999). *Din, İnanç ve İnançsızlık*. (Çev. Veysel Uysal). İstanbul: Marmara Üniversite İlahiyat Fakültesi Yayınları.
- Yalçınkaya, Erenşah (2011). Hac Psikolojisi. *Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yaşaroğlu, M. Kâmil (2003). "Maşallah" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.28 s.104-105). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Yavuz, K. (1986). Din Psikolojisinin Araştırma Alanları. *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. S. 5. s.87-108.
- Yavuz, Y. Şevki (2007). "Peygamber." TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.34.s.257-262). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Yeğin, İ. Hüseyin (2012). Din Psikolojisi Açısından Kutsal Mekân İnsan İlişkisi. *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. S.27. s.53-91.
- Yekbaş, Hakan (2012). *Türk Edebiyatında Hz. Ali ve Hz. Fâtma Mevlidleri*. Sivas: Asitan Kitap.
- Yeniterzi, Emine (2002). Türk Edebiyatında Na'ılara Dair. *Türkler*. C. 11. s. 1464-1475. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Yeşil, Yılmaz (2012). Türk Dünyasında Geçiş Dönemi Ritüelleri ve Bu Ritüellerde İcra Edilen Türler. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Yeşildal, Ü. Yılmaz (2015). Er Töştük Destanı (İnceleme-Metin). Ankara: Gazi Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.

- Yıldırım, Ahmet (2009). *Tasavvufun Temel Öğretilerinin Hadislerdeki Dayanakları*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Yıldırım, Dursun (1991). Türk Folklor Araştırmalarının Problemleri. *Millî Folklor Dergisi*. 11. s. 13-21.
- Yıldırım, Dursun (1992). Köktürk Çağında Tanrı Mı, Tanrılar Mı Vardı? Türk Kültürü Araştırmaları Prof. Dr. Muharrem Ergin'e Armağan Kitabı içinde (s.291-303). Ankara: Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Yıldırım, Dursun (2016). *Türk Edebiyatında Bektaşî Fıkraları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldırım, Dursun (2016a). *Türk Bitiği*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldırım, Dursun (2019). Kadim Türklerin Anlatıcılığı ve Anlatıları. *Ali Berat Alptekin Armağanı* içinde (s.249-254). (Ed. Esmâ Şimşek, vd.). Konya: Kömen Yayınları.
- Yıldırım, Seyfullah (2012). Kazak Türk Folklorunda Epik Anlatılar. Ankara: Gazi Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Yıldırım, Suat (1992). "Besmele" TDV İslam Ansiklopedisi içinde (C.5 s.529-532). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Yıldız, Naciye (1995). *Manas Destanı (W. Raddloff) ve Kırgız Kültürü ile İlgili Tespit ve Tahliller*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yılmaz, Faik (2010). Aksâmu'l-Kur'ân Bağlamında "Allah Nelere, Niçin ve Neden Yemin Eder?" Sorularını Yeniden Düşünmek. *İslami İlimler Dergisi*. S.1. s. 133-149.
- Yılmaz, K. Hasan (1998). *Ana hatlarıyla Tasavvuf ve Tarikatlar*. İstanbul: Ensar Neşriyat.
- Yılmaz, Nuray (2016). İslam Hukuku Açısından Mekke ve Medine Haremi. İstanbul: Marmara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Yılmaz, Ömer (2014). İnsan Mı Yoksa Kâbe Mi Üstün? Sufî-Âlim: İbrahim El-Kürdî Elkûrânî Örneği. *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. C. 16. S.2. s.1-26.
- Yolcu, M. Ali (2014). Kutsalın Yeniden Üretimi: Kutsal Su İnançları ve Hacıbektaş Zemzem Çeşmesi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi*. C.3. S.8. s. 93-102.
- Yörükân, Y. Ziya (2005). *Müslümanlıktan Evvel Türk Dinleri Şamanizm*. (Haz. Turhan Yörükân). Ankara: Yol Yayınları.
- Yurt, M. Emin (2018). Yaratılışın Gayesi Olarak İbadet (Zâriyât Elli Altıncı Ayetin Tefsiri Bağlamında). *İğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. S.12. s.203-229.
- Yüksek, Ali (2018). Namaz İbadetinin Tarihi Süreci. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*. C.7. S.2. s.111-125.
- Yüksel, H. Avni (1996). *Türk İslam Tasavvuf Geleneğinde Rüya*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Zeren, E. Münevver (2022). Göktürk ve Uygur Dönemi Yazıtlarında Budizm'in İzleri ve Etkileri. (Haz. Ayşe Bedir, Birkan Soykan ve U. C. Deniz İmamoğlu). *Uluslararası Prof. Dr. Halil İnalcık Tarih ve Tarihçilik Sempozyumu* bildirileri kitabı C. 1 içinde (689-705) Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

TÜRK ANLATILARINDA İSLAM ve ESKİ TÜRK DİNİ

Etkileşim, Terkip ve Süreklilik

Türk milletinin kolektif hafızasının bir parçası olan halk anlatıları, kuşaktan kuşağa aktararak günümüze kadar ulaşan kültür ürünleridir. Bu bakımdan Türk halk anlatıları, kültürel kimliği yansıtan önemli bir kaynaktır.

İslam öncesi dönemde Türk boylarının eski Türk inançlarına sahip olduğu bilinmektedir. Gök Tanrı inancına dayanan ve onun etrafında şekillenen bu inanç sistemi; İslam dininin Türk topluluklarıyla temasıyla birlikte yeniden şekillenmeye başlamış ve böylece kültürel bir değişim gerçekleşmiştir. Bu değişim, İslamî değerlerin Türk milletinin geleneksel inançlarına etki etmesiyle halk anlatılarına da yansımıştır. Başta İslam dininin kutsal kitabı olan Kur'an-ı Kerim ve peygamber kıssaları olmak üzere dinin temel kavramları, inanç ve ahlaki değerleri gibi birçok unsur, anlatı kahramanlarının davranışları üzerinde etkili olmuştur. Bunun yanı sıra Türk halk anlatılarında, İslam öncesi Türk kültürüne ait dinî inançların da izleri bulunmaktadır. Bu ise Türklerin İslam dinini kabul edip benimserken kültürel ve dinî değerlerini, İslam diniyle bir sentez oluşturup koruma veya sürdürme çabası içinde olduklarını göstermektedir.

Bu çalışma destan, efsane, hikâye, masal ve fıkra üzerinden iki inanç sisteminin etkileşimi sonucunda ortaya çıkan dinî kültürel değişimleri analiz etmekle beraber bu değişiminin sonuçlarını anlamayı amaçlamaktadır. Birçok iç ve dış etkene veya şartlara bağlı olarak iki sistemin etkileşimi sonucunda ortaya çıkan netice, Türk halk anlatılarda hem İslamî unsurların hem de eski Türk inançlarıyla ilgili motiflerin birleşerek bir sentez oluşturduğu ve bunun Türk milletinin kültürel kimliği üzerinde etkili olduğudur.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-5905-06-2
9 786255 905062